SYNODVS PROVINCIALIS GNESNENSIS PROVINCIÆ,

SVB

JLLVSTRISSIMO & REVERENDISS: DOMINO

D. MATTHIA ŁVBIENSKI

Dei & Apostolicæ Sedis Gratiâ

ARCHIEPISCOPO GNESNENSI,

Legato Nato, Regni Poloniæ

Primate & Primo Principe.

VARSAVIÆ

Anno Domini, Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo Tertio, Die Octauâ Mensis Nouembris

CELEBRATA.

Ibidem,

In Officina PETRI ELERT *S. R. M. Typographi, Anno D. 1646.*

MATTHIAS ŁVBIENSKI

Dei & Apostolicæ Sedis Gratiâ
ARCHIEPISCOPVS GNESNENSIS
Legatus Natus, Regni Poloniæ Primas
& Primus Princeps.

Illustrissimis & Reuerendissimis DD. Archiepiscopo Leopolieñ, alijsq; Prouinciæ nostræ Gnesnensis Episcopis, Dominis & Fratribus Nostris charissimis, ac ipsorum Capitulis, vniuersoq; Clero, Salutem in Domino.

TAles difficultates Nuncium nostrum Reuerendum D. Ioannem Matthæum Iudicki Canonicum Gnesnen. & Archidiaconum Pomeraniæ Romam venientem exceperunt, vt commissum sibi obtinendæ Confirmationis Synodi Prouincialis à Nobis celebratæ, munus nequaquam citiùs expedire, & ad Nos redire potuerit. Nam præter Summi Pontificis gloriosæ memoriæ VRBANI VIII. mortem, breui post eius

in Vrbem aduentum subsecutam, acriter & diu admodum à nonnullis oppugnata est Synodus Nostra: in quibus confutandis multum fuit tum laboris tum temporis consumendũ. Tertio tandem à peracta Synodo decurrente anno paucos ante dies, ad nos idem Nuncius redux, reddidit nobis Synodi Nostræ Prouincialis Constitutiones & Decreta, sacræ & supremæ Sedis authoritate firmata, simul cum literis tam Sanctissimi Domini Nostri, quàm Eminentissimi Domini Cardinalis Carafæ Sac: Congregationis Eminentissimorum Sac: Concilij Interpretũ Præfecti, quarum ambas hîc inserimus.

INNOCENTIVS PP. X.

AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

MIlitantis Ecclesiæ regimini, nullis licèt nostris suffragantibus meritis, diuinâ dispensatione præpositi, ex iniuncti Nobis muneris debito, felici prosperoq; Ecclesiarum quarumlibet statui & directioni sedulò intendimus, atq; hæc, quæ propterea prçsertim per earundem Ecclesiarum Præsules piè & prouidè facta fuisse comperimus, vt firma perpetuò subsistant, inuiolatèq; obseruentur, Apostolicæ Nostræ confirmationis munimine robo-

roboramus, prout ad Diuini cultus, ac Catho-
licæ religionis incrementum, animarumq; Chri-
sti fidelium salutem conspicimus in Domino sa-
lubriter expedire. Cùm itaque sicut ex literis
Venerabilis Fratris Matthiæ Archiepiscopi Gne-
snensis, per Dilectũ filium Ioannem Matthæum
Iudicki Archidiaconum Pomeraniæ in Eccle-
sia Vladislauieñ, & Canonicum Gnesneñ, à Cle-
ro Regni Poloniæ ad Nos pro præsenti confir-
matione obtinenda missum, accepimus, ipse an-
no Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo ter-
tio, Synodum Prouincialem celebrauerit, in
ipsaq; Synodo nonnulla Decreta, quæ à Vene-
rabilibus Fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus
Sac: Concilij Tridentini Interpretibus, iussu no-
stro, accuratè perlecta, & recognita, ac vbi opus
fuit emendata sunt, condita fuerint. Nos egre-
giam ipsius Matthiæ Archiepiscopi, & Venera-
bilium Fratrum Episcoporum Comprouincia-
lium suorum pietatem, & Catholicæ religionis
zelum, ac in Nos, & hanc Sanctam Sedem de-
uotionem summoperè commendantes, & com-
muni in illa Prouincia eorum Decretorum ob-

serua-

ſeruationi quantū cum Domino poſſumus conſulere volentes, Synodi præfatæ, quam eidem Matthiæ remittimus, ſtatuta, ſic, vt præfertur recognita, & emendata, ab omnibus & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, tam Sæcularibus, quàm cuiuſuis Ordinis Regularibus, ac alijs in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, ad quos quomodolibet ſpectat, inuiolabiliter obſeruari præcipimus & mandamus, eundemq; Matthiam Archiepiſcopum & Epiſcopos Comprouinciales ſuos præfatos hortamur in Domino, & attentè monemus, vt Decreta præfata, iuxta eorum formā & tenorem, in ſuis Diœceſibus publicent, & illa publicari, atq; ab omnibus & ſingulis dictæ Prouinciæ perſonis ſęcularibus & regularibus alijſq; præfatis in omnibus, & per omnia integrè, ac ſub ſententijs, cenſuris, & pœnis in eis forſan contentis, recipi, admitti, obſeruari, præſtari, & debitæ executioni demandari faciant. Decernentes neminem ab eorū obſeruatione quouis prætextu & cauſa ſe excuſare debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quâuis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit atten-

ten-

tentari. In contrarium facien non obstantibus quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris die XVIII. Deceb. M.DC. XXXXV. Pontificatus Nostri Anno secundo. *M. A. Maraldus.*

LITERÆ EMINENTISSIMI CARDINALIS CARAFÆ.

Perillustris & Reuerendissime Dne vti Frater.

SYnodum Prouincialem, quam Amplitudo Tua, & Comprouinciales Episcopi, nuper in vnum conuenientes, ad morum reformationem, ad Ecclesiasticæ disciplinæ conseruationem, ad decus Episcopalis officij, isthic salubriter celebrauere; quamuè per specialem Procuratorem Rndum Dnum Ioannem Matthæum Iudicki Canonicũ Gnesnen & Archidiaconum Pomeraniæ, ad Summum Pontificẽ & Sanctam Apostolicam Sedem, examinandam, corrigendam, & approbandam misit, delatam iussu Sanctissimi Dni Nostri, & ex proprio munere ad Sacram Congregationem Eminentissimorum Patrum Sacri Tridentini Concilij Interpretum, & maturè perlectam, examinatã, atq; in necessarijs correctam, ad eandem Amplitudinem Tuam, per ipsummet Procuratorem remittimus, vt opus ad populi salutem, Cleriq; reformationem, multis

vigi-

vigilijs multiſq; laboribus Amplit. Tuæ, & Coëpiſcoporum inceptum, & continuatum, lucem publicam aſpiciat, fructuſq; pariat, quos veneranda tantorum Patrum pietas ſibi ab initio propoſuit, quoſuè ex intimis viſceribus ipſa Romana Eccleſia tanquam communis Mater expoſtulat, quæ inter grauiſsimas curas quibus angitur, ſolicitudine quâ tenetur omnium Eccleſiarum, non potuit eximiam Religionem, deuotumq; in ſe nuper exhibitum obſequium Præclariſsimorũ Antiſtitum, ſummis laudibus non efferre & plurimùm in Domino lætari, quod Rempublicam iſtam, tam ſacris Infulis, quàm Magiſtratibus rectiſsimè adminiſtrantes, & tam ſpiritualia quàm temporalia imperia propagantes, non minus inuiſibilibus, quàm viſibilibus inimicis murum æneum Domus Iſraël præſeferre ſtudeant. Quæ quidem inſignia facinora, ſicuti nullum hortationibus locum relinquunt, ſic eandem Apoſtolicam Sedem ad maiora in dies edenda Maternæ charitatis ſuæ teſtimonia excitant ac impellunt, vt in harum redditione fuſiùs referet idem Rñdus Dñus Archidiaconus Pomeraniæ, qui tantâ ſedulitate, tantoq; ſtudio ſe geſsit in Confirmatione huiuſmodi promouenda & confutandis ſæpiùs excitatis obiectis, vt non ſolùm ipſi diuturna in expeditione mora non ſit imputanda, quæ ſolùm multiplicitati opponẽtium debetur; quin imò ipſius ſolertiæ tribuendum, quòd poſt longas contradictiones finem tandem inuenerit. De cætero Amplit: Tuæ annorum ſeriem, & cœleſtium Chariſmatum

eam

eam precamur affluentiam, quibus pijssimos pro Ecclesia & Republica susceptos labores, felici exitu valeat ad omnipotentis gloriam coronare. Romæ 24. Februarij 1646.

Amplitud: Tuæ

vti Frater studiosus

Petrus Aloysius Cardinalis Carafa.

Fran: Paulutius S. C. C. Secr.

à tergo.

Perillustri & Reuerendissimo Dño vti Fratri, Domino Archiepiscopo Gnesnensi Regni Poloniæ Primati.

Quod itaq; reliquum est, nos easdem Constitutiones in lucem damus, & per præsentes publicamus, atq; ab omnibus per Regnum Poloniæ & Magnum Ducatum Lithuaniæ recipi & obseruari percupimus, ad quod vti omnes & singulos per easdem Ditiones Primatiali & Metropolitanæ Nostræ Iurisdictioni subiectos hortamur, ita pronis animis facturos confidimus, præsertim accedente Illustrissimorum & Reuerendissimorum Dominorum Locordinariorum studio, quod hac in re non defuturum certo Nobis pollicemur. Adijci præterea ad calcem eiusdem Synodi Nostræ curauimus nonnulla Apostolica nupera Rescripta & Decreta, quorum alia cum cæteris Prouincijs & Regnis nobis communia, alia huic

duntaxat Regno & Prouinciæ nostræ Gnesnensi sunt accommodata. Quæ omnia vt ad Diuinæ gloriæ incrementum, felix Ecclesiarum Nobis commissarum regimen, & disciplinæ Ecclesiasticæ conseruationem, cedant; Diuinam bonitatem toto corde supplex oro. Ex arce Vnieiouien. die 12. Mensis Augusti Anno Domini M. DC. XLVI.

ACTA & CONSTITVTIONES SYNODI PROVINCIALIS.

Anno Domini, Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo Tertio, die Dominico, quæ fuit dies Octaua Mensis Nouembris Varsauiæ inchoatæ, & quatuor sequentibus continuatæ.

IN nomine Sanctissimæ & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Synodus Prouinciæ Gnesnensis, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo Tertio, Indictione Vndecimâ, Pontificatus Sanctissimi D. N. D. VRBANI Papæ VIII. Anno vigesimo primo, pro die Octaua Mensis Nouembris, Varsauiæ in Ecclesia Collegiata S. Ioannis, legitimè celebrata.

brata. Præsidente Illustrissimo & Reuerendissimo Domino D. MATTHIA LVBIENSKI Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Archiepiscopo Gnesnensi, Legato Nato, Regni Poloniæ Primate, primoq; Principe. Præsentibus autem Illustrissimis & Rñdissimis Dominis Comprouincialibus Episcopis, PETRO GEMBICKI Cracouiensi, NICOLAO ALBERTO ab Olexow GNIEWOSZ Vladislauiensi & Pomeraniæ, ANDREA de Szoldry SZOLDRSKI Posnaniensi, ANDREA GEMBICKI Luceoriensi, ALEXANDRO TRZEBINSKI Præmisliensi, Vicecancellario Regni, GEORGIO TYSZKIEWIC Samogitiæ, PAVLO PIASECKI Chelmensi, ALEXANDRO SOKOLOWSKI Kijouiensi, ANDREA à Leszno LESCZYNSKI Camenecensi, NICOLAO KROSNOWSKI Vendensi, ac Illustrissimi & Reuerendissimi Dñi STANISLAI GROCHOWSKI Archiepiscopi Leopoliensis nomine LVCA WITKOWSKI Canonico Leopoliensi, Serenissimi Principis Poloniæ & Sueciæ CAROLI FERDINANDI Vratislauiensis & Plocensis Episcopi, Illustrissimo & Rñdmo Dño ALEXANDRO TRZEBINSKI Episcopo Præmislieñ Vicecancellario Regni, GASPARI DZIALYNSKI Culmensis & Pomezaniæ, GEORGIO ALEXANDRO DORPOWSKI Canonico & Officiali Generali Culmensi, PETRO PARCZEWSKI Smolenscensi, Episcoporum; nec non Illustribus & Admi Reuerendis Dñis, ALEXANDRO

DRO GLEMBOCKI Archidiacono, STANISLAO SLAWINSKI Cancellario, SIGISMVNDO CIEŁECKI Canonico Gnesneñ. ANDREA SRZEDZINSKI Episcopo Nicopolieñ Suffraganeo Leopoliensi, IOANNE TARNOWSKI Archidiacono, & GEORGIO GROCHOWSKI Canonico Cracouien. STEPHANO CASIMIRO CHARBICKI Præposito, SEBASTIANO GROTKOWSKI I. V. D. Archidiacono Vladislauiensi, IOANNE BRANECKI Archidiacono Psceuensi, ALBERTO GRABOWSKI Canonico Posnanieñ, GASPARO ZALIWSKI Archidiacono Vilnensi, PAVLO POTRYKOWSKI I. V. D. Archidiacono Pultouiensi in Ecclesia Cathedrali Ploceñ, IOANNE KRAIEWSKI Canonico Ploceñ, PETRO VSZYNSKI Decano, VALERIANO WILCZOGORSKI I. V. D. Archidiacono Luceoriensi, STEPHANO à Siecin SIECINSKI Cantore Præmisliensi, GEORGIO ŁOPACINSKI I. V. D. Archidiacono Samogitiæ, ALEXANDRO DORFOWSKI Canonico & Officiali Generali Culmeñ, CHRISTOPHORO BAKOWSKI Decano Chelmensi, PETRO PRZESPOLEWSKI Canonico Kijouiensi, CASIMIRO OPACKI Decano Camenecensi, IOANNE ROWINSKI Smolenscensi Capitulorũ Nuncijs. Reuerendissimis item Dominis, IOANNE MADALENSKI Episcopo Theodosieñ Suffraganeo Gnesneñ, Landensi, STANISLAO de Bogusławice SIERAKOWSKI Sanctæ Crucis, PAVLO GOSLAWSKI Paradisiensi, THEODORO PAWLOWSKI Bledzouieñ, CHRISOSTHOMO GORAZDOWSKI Plocensi, Abbatibus. IOANNE STRZEMBOSZ

 Msto-

Mstouiensi, ANDREA FAVSTO VNIKOWSKI Koscielneñ, NICOLAO IASKOLSKI Strzelnen, ALBERTO TOLIBOWSKI Plocensi, Sanctæ Mariæ Magdalenæ, Præpositis. Illustrium quoque & Rñdissimorum Dñorum, IOANNIS GEMBICKI Pręposit Miechouieñ IOANNE SACALSKI Custode Miechouiensi, STANISLAI ZAREMBA Suleiouiensi, STANISLAO CZECHOWSKI Priore, SAMVELIS PLAZA Vitouieñ, MARTINO PAWLIKOWSKI, IOACHIMI MSTOWSKI Coricensi, CAROLO CZARLINSKI Conuentus Peplinensis Professo, LEORNARDI REMBOWSKI Peplinensi, FABIANO THIEL Suppriore Oliuensi, ALEXANDRI KESOWSKI STANISLAO BAGNIEWSKI Priore, NICOLAI DVNIN Obrensi Abbatum legitimis ex causis absentium, Admodū Reuerendo Dño ALEXIO DVBOWICZ Archimandrita Vilnensi, Nuncijs; peracto sacro ritu solenni per Illustriss: Dñum Archiepiscopum Gnesneñ Missæ officio, inuocatâq; Spiritus Sancti gratiâ, susceptum Synodi negotium aggressi sunt, & ad Decreta Statutaq; Synodalia sancienda processerunt.

De professione Fidei.

AD testificandam in Religione Catholica & obedientia Sedis Apostolicæ constantiam, inhærendo Decreto SS. Concil. Trident. Sess. 25. de Ref. cap. 2. Illustrissimus Dñus Archiepiscopus in prima hac sua

sua post sui ad Archiepiscopatum euectionem Synodo,
cum reliquis Illustrissimis & Reuerendissimis Dñis Epi-
scopis, ac alijs supramemoratis, Fidei Professionem ex
formula Pij IV. faciendam decreuerunt, feceruntq;.

Cùm sæpè contingat ad beneficia præsertim in Ca-
thedralibus & Collegiatis Ecclesijs eos promoueri, qui
per Procuratores fidei professione factâ, & possessione be-
neficiorum aditâ, ipsi nunquam Ecclesias dictorum be-
neficiorum accedunt, & de altari viuentes, altari seruire
prorsùs negligunt, præsens Synodus statuit, vt quem-
admodum SS. Concilij Trident. decreto de beneficijs
quibuscunq; curam animarum habentibus prouisi, pro-
fessionem fidei intra duos menses à die adeptæ possessio-
nis coram Episcopo vel eius Vicario facere obligãtur, ita
etiam Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum Præ-
lati & Canonici, post Canonicam ad Prælaturas & Cano-
nicatus institutionem, saltem intra sex mensium spatium
Ecclesias Prælaturarum, Canonicatuumq; suorum perso-
naliter accedere, & Catholicam Religionem ex formula
Bullæ supramemoratæ in Capitulo profiteri teneãtur, sub
pœna in memorato Concilij decreto expressa, ac etiã pri-
uationis, si quis Prælatorum aut Canonicorum crescente
contumaciâ, vltra annum, personalem ad Ecclesiam
Canonicatusq; sui accessum, & fidei professionem distule-
rit, nisi fortè ob iustas & legitimas causas à Sede Apo-
stolica approbandas præscriptum accedendæ Ecclesiæ,
emit-

emittendæq; profeſſionis tempus prorogari, rigoremq; Conſtitutionis præſentis relaxari oporteat.

Illuſtriſsimi quoque & Reuerendiſsimi Domini Archiepiſcopi & Epiſcopi intra ſex menſium tempus, ab accepto ad capiendam poſſeſsionem Breui, ad Eccleſias ſuas ingrediantur, Bullas prouiſionum in Capitulis exhibeant, & profeſsione fidei factâ, iuxta formam in Pontificali Romano præſcriptam, iuramentum ſolitum ſecundùm formulam, quæ habetur in Capitulis Eccleſiarum Cathedralium, ſine vlla exceptione, reſtrictione, limitatione, & interpretatione præſtent.

De Reſcriptis Sanctæ Sedis Apoſtolicæ.

MVlta vtiliſsimè ad bonum Eccleſiæ Dei regimen à Sede Apoſtolica conſtituuntur, quæ quia ad notitiam huius Prouinciæ non deueniunt, executioni debitæ mandari non poſſunt. Supplicandum igitur ſuæ Sanctitati cenſet, & ſupplicat præſens Synodus, vt Bullæ omnes & Conſtitutiones, quæcunque Româ ad Illuſtriſsimos Dominos Nuncios dirigantur, pro faciliori notificatione, quorum muneris erit curare, vt eæ Archiepiſcopis, Epiſcopis, totiq; Prouinciæ Polonæ innoteſcant.

De Fe-

De Festis.

PEculiarem nonnullarum huius Prouinciæ Diœcesum erga Conceptionem Beatissimæ & immaculatæ Virginis deuotionem, præsens Synodus vniuersis Diœcesibus cupiens esse communem, vt memoratæ Conceptionis Festum, cum Octaua per Totam Prouinciam ex deuotione tantùm celebretur, monet & hortatur.

Breue Beatificationis Beati Iosaphat Archiepiscopi Polocensis, ad instantiam Episcoporum & Monachorũ Sancti Basilij Græci ritus, Actis suis Synodus inseri, & per totam Prouinciam publicari voluit, & mandauit; atq; suæ Sanctitati supplicandum pariter censuit, & supplicat, vt diem eiusdem Beati Martyris non solùm per Prouinciam Polocensem, ac totam Metropolim Russiæ, sed etiam per totam Poloniam, à Sacerdotibus Latini ritus, Officio & Missâ de Communi vnius Martyris, celebrandi sua Sanctitas faciat potestatem.

Vt in tanta Parochianorum à Parochialibus Ecclesiis distantia, & temporum necessitate, ex religiosis animis laboriosæ plebis, quàm de dimidiatorum (vt vulgò vocant) Festis Ecclesiæ præceptum solicitam reddit & anxiam omnis scrupulus eximatur, quod Constitutione Macieiouiana statuitur, vt diebꝰ festis Transfigurationis, Præsentationis, Sanctæ Mariæ ad niues, Diuisionis Apo-

stolorum, Vinculorum Petri, Conuersionis Pauli, Sanctorum Lucæ & Marci Euangelistarum, Gregorij, Ambrosij, Hieronymi, Augustini, Ecclesiæ Doctorũ, populus auditâ Missa laboribus & operis liberè vacet, id consilij non pręcepti vim habere declarat Synodus, & alias iuxta Constit. S. M. VRBANI Papæ VIII. de obseruatione festorum quæ incipit. *Vniuersa.* Vt autem omnia Regni Patronorũ officia ritè & ordine suo peragantur, ad ea ordinanda Illustrissimum & Rñdmum Dñum Georgium Tyszkiewic Episcopũ Samogitiæ Synodus deputauit.

De Casibus reseruatis.

VT commoditati & memoriæ Parochorum & Vicariorum omniumq; Confessariorum consulatur, casuum Papæ & Ordinarijs reseruatorum, Cathalogum & Indicem typis recudendum Sancta Synodus censet: atq; vt in omnibus Ecclesijs in quibus confessiones audiuntur, sellis confessionalibus affixi habeantur, & audientibus confessiones in promptu sint, authoritate præsentis Decreti, mandatur omnibus Parochis, Commendarijs, Vicarijs, & quibuscunq; Pœnitentiarijs, sub pœnis Illustrissimorum DD. Lociordinariorũ, aut eorum Officialium, vel etiam Archidiaconorum in Visitationibus, ac Decanorum Ruralium in Congregationibus arbitrio infligendis.

De re-

De redimendis Captiuis, & Miniſtris Hæreticorum Eccleſiæ reconciliatis.

INter præcipua Chriſtianæ pietatis officia cenſentur ea, quæ non minùs corporibus quàm animabus exhibentur, quo in genere cum iure meritò ponatur & numeretur Chriſtianorum in poteſtatem infidelium deuenientium, & miſeram cum præſentiſsimo defectionis à religione periculo ſeruitutem ſeruientium redimendorum & liberandorum cura, eam præſens Concilium ſuſcipere conſtituit. Cùm autem ad eum effectum Illuſtriſsimus olim Andreas Lipski Epiſcopus Cracouienſis ſummam decem millium florenorum per Executores ipſius Teſtamenti in bonis Reuerendiſsimi Dñi Pauli Piaſecki nunc Chelmenſis tunc Camenecenſis Epiſcopi Biskupice dictis, atque in Palatinatu Lublinenſi ſitis, ex cenſu reemptionali locatam, & per eundem Reuerendiſſimum inſcriptam legauerit, & Generoſus olim Samuel Targowski Villam ſuam hæreditariam donauerit, & eiuſdem reditus perpetuis temporibus pro redemptione Captiuorum conuerti voluerit, præſentis Synodi authoritate, Illuſtriſsimis & Rñdiſsimis Dñis Poſnanienſi & Camenecenſi Epiſcopis committitur, vt diligenter attendant, ne ſumma, & Villæ memoratæ, cenſuſq; & fructus inde prouenientes, præter intentionem teſtatoris &

donatoris diſponantur & conuertantur. Atque ad ſimilia Chriſtianæ pietatis opera, cùm ſe ipſam tum omnes Chriſtifideles exhortatur, exhortariq; in publicis concionibus omnibus verbi Dei Prædicatoribus mandat, & præcipit.

Non minor quàm captiuorum habenda eſt cura Miniſtrorum hæreſim eiurantium, vt rerum ad vſum neceſſariarum ſufficientia, & conuerſis omnem pœnitentiæ vel ſaltem tentationis occaſionem ſubtrahat, & ad conuerſionem procliues ad Matris Eccleſiæ gremium alliciat & impellat; maximè cùm multi non contumaciâ voluntatis, ſed famis & inopiæ metu in errore dicantur perſiſtere, putenturq; nõ difficile hæreſim deteſtaturi, ſi ſuis vitæ & victus rationibus ab Eccleſiâ proſpectum eſſe videant. Proinde Illuſtriſsimi & R̃ñdmi Dñi Archiepiſcopi & Epiſcopi Catholicæ Religionis, & perditarum animarum quærendarum zelo, charitatiſq; proximi ardore, promiſerunt ſe, in ſua quemq; Diœceſi de congrua & conuenienti reconciliatorum Eccleſiæ Romanæ Miniſtrorum ſuſtentatione, pro ſtatu & conditione cuiuſq; prouiſuros.

Ac inprimis, ex reſiduo relictæ hæreditatis Illuſtriſsimi olim & R̃ñdmi Dñi Iacobi Zadzık Epiſcopi Cracouieñ, quam ille vir propagandi honoris Diuini ſtudioſiſsimus, & æternâ memoriâ dignus, in pios vſus & pauperum ſubſidium effundi voluit, Illuſtriſsimus & R̃ñdiſsimus Dñus

Archi-

Archiepiſcopus Gneſneñ, vti Primarius eius Teſtamenti Executor, accedente aliorum Cöexecutorum conſenſu, ſuaſu multorum illuſtrium virorum, Centum millia Floreñ, in ſuſtentationem redeuntium ad Eccleſiam Catholicam Miniſtrorum aſsignauit: nimirum vt præfatis Centum millibus Florenorum, in bonis terreſtribus ex cenſu reemptionali collocatis, cenſus ab eis prouenien primò & præcipuè inter Miniſtros hæreſim eiurantes, tũ etiam inter alios, qui relicto errore ad Eccleſiam Catholicam redibunt, quotannis diſtribuatur. Cujus quidem rei cura Venerabili Capitulo Eccleſiæ Cathedralis Cracouienſis commiſſa & demandata eſt.

De ratione augendi Prouentus Vicariorum in Eccleſijs Collegiatis.

PRælatorum & Canonicorum in pleriſq; Collegiatis Eccleſijs rari aut pauci plerumq; reſidere, prout tenentur, ſolent: quòd beneficia in Eccleſijs maioribus habeant aut ſperent; Vicariorum autem, quibus totum propè Prælatorum & Canonicorum onus & aliquando etiam animarum cura incumbit, prouentus adeò ſunt tenues, vt vix vni aut alteri ſuſtentando ſufficiant, atq; ita fit, vt Eccleſias propè deſolari, cantumq; & Diuina officia conticeſcere ſit neceſſe. Ne igitur Eccleſias

præfatas deſolari, & cultum Diuinum negligi contingat, poterunt Illuſtriſsimi Dñi Locorum Ordinarij ad præſcriptum S. Concilij Trident. Seſſ. 21. cap. 5. & cap. 13. & 15. Seſſ. 24. de Reform. reſpectiuè exiguos Vicariorum, præſertim curam animarum habentium, prouentus augere.

De Prouiſionibus Vicariorum non deſerendis.

QVamuis S. Concilij Trident. decreto, & Paſtorali Illuſtriſsimi olim Bernardi Macieiouij S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalis & Archiepiſcopi Gneſnenſis conſtitutione prouidentiſsimè cautum ſit, ne Clericus ſecularis cum dedecore ordinis mendicare, aut ſordidum aliquem queſtum facere, ſedibuſuè incertis vagari cogatur; ideoq; quamuis aliàs idoneus ad Ordines Sacros, niſi beneficium, aut aliquam prouiſionem certam, & congruam habere ſciatur, admitti, ac Eccleſiam in qua prouiſus erat, inconſulto Ordinario, vel eius Officio, dimittere prohibeatur: quia tamen pleriq; Vicarij ſimul ac ad Sacros Ordines promoti fuerint, prouiſiones ſuas, ad quas ordinati ſunt, deſerere conſueuerunt, ac eo ipſo non obſcurè demonſtrant, ſe fictis & ementitis titulis, Ordinarijs, Archidiaconis, & Examinatoribus impoſuiſſe, atq; in fraudem Ordines obtinuiſſe, præſens Synodus decre-

decretum S. Concilij Trident. & Constitutionem Maciciouianam ad executionem omninò deducere cupiens, statuit, vt ad Vicariatus Parochialium præsertim Ecclesiarum ordinandi, non solùm Ecclesiam in qua prouisi fuerint, inconsulto Ordinario, aut eius Officio, sub pœna suspensionis ab executione Ordinum, non dimittant; sed etiam coram Actis Ordinarij, vel Officialis, in cuius territorio est Ecclesia, cui adscribi se velle præseferunt, iurent se absq; Ordinarij vel eius officij expresso, & in scriptis obtento consensu, Ecclesiam prouisionis non dimissuros; nec Rectores Ecclesiarum absq; eiusmodi consensu quemquam Vicariorum ad Ecclesias suas recipere poterunt, sub pœna centum Marcarum, pro redemptione captiuorum applicanda.

De Scultetijs.

SCultetiæ glebæ adscriptæ in bonis Archiepiscopalibus, & Episcopalibus, quæ obsequijs Domino præstandis oneratæ sunt, possessoribus & eorum successoribus legitimis, nonnisi ex causa inutilitatis adimantur, cùm certum sit rem familiarem plerumq; meliùs ab hæredibus successorum, certis & suorum æquè ac sua commoda spectantibus & quærentibus, quàm à temporaneis & aduitalibus, & alienum successorem accepturis, Dominis administrari; ob eamq; causam & Sculterias desola-

solationi minùs obnoxias, & obsequia Sculteторum Episcopis debita, certiora diuturnioraq; futura meritò sperari posit. Quam Constitutionem etiam ad Molendina, quæ certo numero definita, vel tertias quasq; frumentorum mensuras, prout conuentum est, pendunt, extendi expedire, nec ea vnquam nisi molitoribus peritis concedere visum est Synodo. Priuilegia super Aduocatijs ab Illustrissimo & Reuerendissimo Dño Archiepiscopo & Episcopo data cessionariò, nulla sint. Aduocatiæque successoris Archiepiscopi vel Episcopi dispositioni subiaceant, nisi cessio aduocati possessoris & Capituli consensus viginti saltem diebus mortem aut translationem Archiepiscopi vel Episcopi dantis præcesserit.

De pensione Iudicum deputatorum.

CVm dignum esse operarium mercede suâ, & neminem suis militare stipendijs Diuina humanaq; decernant iura, Iudicum ad Generale Regni Tribunal deputatorum, qui Ecclesijs vtilem, non sine sua molestia, labore, sumptu, ac inuidia, nauant operam, maxima habenda est ratio. Et quia prorogato Iudiciorũ Lublinensium tempore, auctus est & Deputatorũ numerus, stipendium etiam augeri censuit Synodus oportere. Itaq; Illustrissimi & Reuerendissimi DD. Archiepiscopi &

Episcopi, ac Rñdißimi DD. Abbates, & Præpositi præsentes à se, Nuntij verò absentium à suis Prælatis promiserunt, singulos Illustrißimorum & Reuerendißimorum Dñorum Archiepiscoporum, & Episcoporum, Abbatũ, & Præpositorum, suæ quemq; Ecclesiæ & Diœcesis deputato, vsitatam hactenus pensionem duplicaturos, eâ tamen lege & conditione, vt quod ab Episcopis Græci ritus pensionis nomine conferetur & contribuetur, id solis Ecclesiarum Rußiæ deputatis debeatur. Si tamen Petricouiam pro electione Marschalci conuenerint, & Lublini continuò resederint, aliàs si die electionis Marschalci Petricouiam se non stiterint, & Lublini continuè non manserint, à participatione stipendij excludantur.

De Procuratore ad causas Clericorum in Iudicijs.

DE bonis, decimis, censibus, pauperum Parochorum ac aliorum Clericorum, per Procuratores Illustrißimorum & Rñdißimorum DD. Archiepiscoporum & Episcoporum vindicandis, omnes retroactarum Synodorum Constitutiones, quæ à Sede Apostolica approbatæ fuerint, authoritate præsentis consilij renouantur & reassumuntur. Sed nè soli Illustrißimi Domini fouendorum dictorum Procuratorum onere

grauentur, & propriarum impensarum metu, rem Ecclesijs adeò vtilem impediant, aut morentur & negligant; expedire visum est, singulas in posterum Diœceses habere in Tribunalibus præsertim Regni, litium causarumq; Ecclesiarum suarum Patronos, qui Ecclesijs eorumque Rectoribus, non solùm Illustrissimorum & Rñdmorum DD. Archiepiscoporum & Episcoporum liberalitate, sed etiam certa Diœcesani Cleri pensione obligentur. Quæ quidem pensio à Locorū Ordinarijs per Decanatus constitui, & à Decanis ruralibus seruari, ac inde sumptus in necessarias, & per officium Locorum Ordinariorum permissas lites subministrari, & demùm quod eo nomine à Decanis acceptum fuerit, id finitâ & obtentâ causâ eisdem Decanis restitui debebit.

De Gratijs.

VT Illustrissimi & Reuerendissimi DD. Archiepiscopi & Episcopi habeant, vnde Prælatorum & Canonicorum residentium, ac familiarium, quorum promptam, crebram, diligentem ac vtilem, in Ecclesiarum negotijs experiuntur operam, obsequia & merita remunerentur, nec in vnius finum omnes copiæ congerantur; Villæ, decimæ, & aliæ gratiæ, quæ à mensis Archiepiscopalibus & Episcopalibus dependent, nulli qui Episcopatum Regni, vel beneficium Regulare, siue in ti-

in titulum, siue in Commendam assecutus fuerit, & in gremio Capituli non fuerit, conferantur, & statim post assecutionem Episcopatûs, vel beneficij Regularis, dimissamq; in Cathedrali Prælaturam vel Canonicatum, ipso facto dispositioni Illustrissimorum DD. Archiepiscoporum & Episcoporum subiaceant, nec vllus contradicendi locus relinquatur.

De Clericis fugitiuis.

ACcidit nonnunquam, Sacerdotes, aliosq; Clericos, conscientiâ delictorum, promeritarumq; & per sententiam latarum pœnarum metu, solum vertere, & desertis Ecclesijs ac beneficijs ad alienas Diœceses commigrare. Quare Sacra Synodus Ecclesiarum orbitati consulere cupiens, statuit primùm, vt eiusmodi profugarum beneficia sequestrentur, & fructus fabricæ Ecclesiarum applicentur. Deinde si per edictum publicum citati in decursu trium mensium non redierint, pœnis arbitrarijs puniantur, & postquam de illorum residentia innotuerit, ad requisitionem Ordinarij, Ecclesiarum & beneficiorum desertorum, per officium in cuius territorio commorabuntur, capiantur: & ad officium loci in quo deliquerunt remittantur. Atq; vt efficaciùs his Clericorum transfugijs occurratur, nullus Clericus ad vllam alienæ Diœcesis Ecclesiam sine sui Ordinarij dimisso-

missorijs recipiatur & admittatur. Quod si quis Reuerendissimorum DD. Episcoporum, aut eorum Officialium, ad Dioecesim & territorium suum, aut Rectorum Ecclesiarum, ad suam Ecclesiam huiusmodi transfugã, delictorum poenas fugientem, absq; prædictis dimissorijs receperit, aut admiserit, Episcopus quidem pœnâ in Concil. Prouinciali decernenda puniatur, Officialis autem & Ecclesiæ Rector mulctâ centum Marcarum sine vlla veniæ spe mulctetur, ad præscriptum S. Concil. Trid. cap. 1. sess. 23. & cap. 5. sess. 24. de Reform.

De Musica docenda.

CVm ob imperitiam cantus magna sit tam in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesijs Vicariorum, quàm in Parochialibus Cantorum penuria, intermissum Musicæ studium omninò reuocandum censuit Synodus, atq; vt in omnibus Ciuitatibus, Oppidis, & Pagis, vbi maior est Scholarium frequentia, Parochi & ij ad quos scholarum gubernatio, & admittendorum & dimittendorũ cantorum cura spectat, Cantores habeant artis canendi peritos, qui singulis diebus horam integrã continuam, vel interpellatam, prout illis commodiùs videbitur, impendant imbuendæ Musicæ præceptis iuuentuti; quod etiam in Seminarijs, quæ reguntur à Patribus Societatis IESV obseruandum erit, in quibus etiam eru-

diri poterunt ij, qui in illis non aluntur, pro arbitrio tamen Rectorum eorundem Seminariorum.

Clerici habitu decenti & modesto vtantur.

VT per decentiam habitus extrinseci (quemadmodum loquitur S. Concil. Trident.) morum honestatem ostendant Clerici, omnia superiorũ Synodorum de habitu Clericorum decreta authoritate huius Concilij renouantur, & specialiter prohibetur, nè comas absque causa raritatis capillorum aut caluitij, ad portentosam prolixitatem promittant; neué rubris, violaceis, ceruleis, aut alterius quàm nigri coloris sutannis, pallijs, & vt vulgò vocant palendris, & curtis vestibus, præsertim in Ecclesia, ac etiam extra domum, aut pretiosis pellibus, passim sine vllo nobilis & plebeiæ conditionis discrimine (exceptis Prælatis, & Canonicis Cathedralium & Collegiatarum insigniorum Ecclesiarum, Doctoribus, ac familiaribus Illustrissimorum Dñorum Episcoporum) vtantur; aliâs quicunq; Clericus comatus, post mensem à publicatione præsentis Concilij, aut clarioris nigro coloris veste, in Ecclesia, aut extra domũ, curtâ & non talari veste indutus foris, nisi fortè in itinere, vel itineris procinctu, aut pretiosis pellibus, exceptis supramemoratis, apparuerit, Prælatus quidem & Canoni-

cus Cathedralis & Collegiatæ Ecclesiarum, in quibus distributiones habentur, per mensem à perceptione refectionum sit suspensus, alij verò beneficiati pœnâ decem marcarum puniantur, & mulctæ quæ eo nomine exactæ fuerint, in fabricam Ecclesiarum conuertantur. Si verò semel correpti denuò in hoc deliquerint, etiam per priuationem officiorum & beneficiorum coërceri possunt, iuxta Concil. Trid. Sess. 14. cap. 6. de Reform.

Quomodo occurrendum sit Presbytericidijs.

FRequentatæ nuper Presbyterorum cædes, nos admonent, vt & securitati hominum Ordinis Ecclesiastici prospiciamus, & sacrilegijs, quibus impij Clericidæ suas obstringunt animas, occurramus; omnes & singulos Clericos præsens Synodus verbis S. Concil. Trid. hortatur, vt conuersatione, sermone, & scientiâ, commisso sibi Dei populo præeant; memores eius quod scriptum est: *Sancti estote, quoniam & ego sanctus sum*; & iuxta Apostoli vocem, *nemini dent vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium eorum, sed in omnibus exhibeant se sicut Ministros Dei*: nihil enim Sacerdotibus maiorem populi amorem & venerationem conciliat opinione sanctitatis. In particulari autem, abstineant Clerici à nimia familiaritate, & longis præsertim de nocte

con-

conuiuijs, & compotationibus sæcularium: nam & familiaris consuetudo contemptos plerumq; reddit quos vulgauit, & intempestiui præsertim ad pocula, tesseras, & chartas lusorias consessus, iurgijs & conuicijs proximam præbent occasionem, à quibus deinde venitur ad manus, fustes, gladios, vulnera & cædes. Quodsi nihilominus Clericidium committi contingat, statutum de excommunicatione contra authores publicanda diligenter seruetur, nec non pœna interdicti, ad præscriptum alterius Synodi Prouincialis Gnesnensis, sub titulo *de pænis*, fel. record. Greg. 13. confirmatæ 8. April. 1578.

Exorcismorum vsus passim non permittendus.

EXperientia cognitum est, in locis vbi Sacerdos qui exorcismos exercet, & sine discrimine quoslibet exorcisat, habitat, ac in tota vicinia plurimos præsertim mulierculas, quas imaginatione aut alio naturali morbo laborare contingit, maleficiatas & à dæmonibus obsessas sibi videri, opinionem futilem & vanam, exorcistâ per imperitiam, aut etiam commodi & emolumenti sui causâ fouente, multaq; absurda ex occasione exorcismorum accidunt, quæ risum & cachinnos in Ecclesijs mouent, & scandala pariunt, veramq; miraculorum & super dæmonia potestatis, in Ecclesia Dei relictæ fidem

cle-

eleuant. Quare nè quisquam Sacerdotum aut Clericorũ tam sæcularium, quàm Regularium, Exorcismis passim super eos, qui à dæmonibus obsessi, aut maleficiati esse putantur, absque licentia Ordinarij in scriptis obtenta vtatur, seriò prohibet Synodus, sub pœnis arbitrio eiusdem Ordinarij contra delinquentes decernendis. Licentiam autem prædictam Illustrissimi Dñi Locorum Ordinarij concedere non debebunt, priusquam de Exorcistarum vita, moribus, doctrina, inquiratur; exorcisandi modus ac exorcismorum libri per Theologos diligenter examinentur & approbentur.

De bonis Archiepiscopalibus, & Episcopalibus, ac iuribus Capitulorum.

QVæ olim ad conseruandam bonorum Archiepiscopalium integritatem, & statum, in diuersis Synodis constituta sunt, & sparsim in statutis Prouincialibus lib. 1. de officio Ordinarij Anno D. 1561. § *Deinde vt omnes* lib. 5. cap. 11. Epistola Pastorali *de conser. bon. & Iurium Ecclesiasticorum*, in Synodo Gembiciana tit. *de bonis mensæ*, in Węzykouiana, *de Reuisione bon.* scripta reperiuntur, ea omnia præsens Concilium renouat, & omninò seruari vult, & præcipit: ac quædam alia

non

non minùs vtilia & neceſſaria adiungens, ſtatuit: Nè Illuſtriſsimi & Reuerendiſsimi DD. Archiepiſcopi & Epiſcopi, aut ipſorum factores, ab iniuriis ad capitula deferendis prohibeant, aut minis & verberibus deterreant ſubditos, neué ſe de querelis eorundem ſubditorum à Capitulis admoneri grauatè ferant, cùm & ad Capitulorum officium pertineat, indemnitati bonorum, & ſubditorum Archiepiſcopalium & Epiſcopalium prouidére, & Illuſtriſsimorum DD. Archiepiſcoporum & Epiſcoporum exiſtimationis conſcientiæq; plurimùm interſit, pauperū gemitum, quem aliquando diligens mutuò ſibi fauentiū familiarium cura ab auribus DD. ſubmouet, per fidelem ſui Senatus relationem exaudire, & ſublatis gemendi cauſis comprimere.

Item ſtatuit, nè de iniuriis præſertim grauioribus & enormioribus ſubditorum, vt ſunt homicidia, ſtupra, ſtigmata, vnquam componatur, aut ſi componere expedire viſum fuerit, non ſine conſenſu & interuentu Capitulorum componatur & transfigatur.

Quia verò nonnullorum Monaſteriorum, præſertim eorum, quæ per Commendas à Clericis ſæcularibus adminiſtrantur, fabrica prorſus eſt neglecta; Sacra Synodus ruinas Monaſteriorum prohibere ſatagens decernit, vt omnes Reuerendiſsimi Regularium beneficiorū Adminiſtratores & Commendatarij, aut certam Monaſteriorū ruinoſorum partem emendare & reſtituere, aut pecuniæ

quotam, circa ſuas ad Monaſteria receptiones, per Illuſtriſsimos & Reuerendiſsimos DD. Locorum Ordinarios definiendam, pro fabrica & ſupellectili Eccleſiaſtica, ad manus Priorum quotannis tradere teneantur: qui Priores reſtituendorum ædificiorum ſartorumq; tectorũ Monaſterij curam habeant, & accepti & expenſi Commendatarijs vnà cum aliquo de gremio Cathedralis Eccleſiæ per Illuſtriſsimum & Rñdm̃um D. Loci Ordinariũ deputando, reddat rationem.

In adminiſtratione bonorum menſæ Capitularis, ac alijs iuribus Capituli, obſeruetur decretum Sac. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 6. de Reform. & conſtitutio Gembiciana cap. de Iuriſd. Capituli. Prælati verò & Canonici, ac reliqui omnes beneficiati, vt bona ad Prælaturas & Præbendas, beneficiaq; ſua pertinentia, vindicare, tueri, & conſeruare ſtudeant: eorumq; meliorem ſemper faciant rationem, ab Illuſtriſsimis Dñis Locorum Ordinarijs moneantur, & damna ac vaſtitatem, ſi quæ culpâ & negligentia ipſorum in bonis Eccleſiaſticis accidit, præſtare teneantur, & per ſequeſtrationem fructuum, qui in reſtaurationem bonorum deſolatorum conuertantur, aut alio iuris remedio compellantur. Villarum item quæ à Menſis Archiepiſcoporum & Epiſcoporum auulſæ, Capitularibus vel extra Capitularibus perſonis ad vitam, vel ad certum annorum decurſum, aut ad aliud quomodocunq; limitatum tempus, conceſſæ ſunt, reuiſio de trien-

nio

nio in triennium instituatur; & si ex reuisione constiterit, possessorem seu gratialistam bonorum sibi concessorum, deteriorem fecisse conditionem, aut æstimationem damni, intra tempus ab Ordinario definiendum soluat, aut possesione moueatur.

Constitutio Węzykouiana de temerè litigantibus innouatur, & declaratur.

CONstitutionem Illustrissimi olim clarissimæ memoriæ Ioannis Węzyk Archiepiscopi Gnesneñ, de temerè litigantibus, in Synodo Varsauiensi facta, innouandam & reassumendam censet, innouatq; & reassumit præsens Synodus, cum ea declaratione, vt in repentinis & subitis casibus, in quibus præsens iniuria subitam & repentinam requirit iustitiam, nec ad Ordinarium facilis est recursus, locum non habet.

De Suffragijs mortuorum.

MIssis cum Vigilijs pro defunctis antiquis Constitutionibus decretas, innouat Synodus, atque singulis Trimestribus seu quartualibus, die aliquo Quatuor temporum celebri ad populum, festo non impedito institui mandat, & præcipit.

De vnione Ruthenorum promouenda.

COnstitutionem Macieiouianam, quæ Schismate Græco diuisam Christi Ecclesiam vnire cupit & satagit, & ad Pastoris Pastorum votum & gloriã, Ruthenorum Ecclesiæ cum Romana Vnionem promouendam, omniq; fauore prosequendam, censuit præsens Concilium renouare, & ritus Græci Sacerdotum & Clericorum percussores in Canonem. *Si quis, &c.* incidere, nec à Confessarijs Latini ritus sine speciali Sedis Apostolicæ authoritate & licentia absolui posse declarat, iuxta tamen Iuris communis dispositionem: ac suæ Sanctitati supplicat, vt quod iam olim Romana desiderauit Ecclesia, magnoq; ad vnionem adiumento fore putatur, Calendario Gregoriano Ruthenis vti liceat.

Porrò vt quâ charitate Clerus Romanus Ruthenos vnitos complectitur, eandem ipsi Clero Romano exhibeant, monitos esse vult, monetq; Sacra Synodus, nè prærogatiuas, & iura Episcoporum, Cleriq; Romani sibi vsurpent, aut impediant; vtq; Illustrissimorum titulis abstineant, torquibus aureis nonnisi ad Missam vtantur, Monasticum Sancti Basilij habitum deferant, decimas Latino Clero nefas esse solui aut reddi non doceant, neq; à suis Popis doceri permittant, nec quidquam quod iuribus La-

tino-

tinorum Sacerdotum præiudicet committant. Quodsi in aliquo præmissorum vel similium deliquerint, coram Illustrissimo D. Commissario à Sede Apostolica deputando, conuenti respondere, iudicatumq; pati tenebuntur.

De Regularibus mendicantibus.

SAcros Religiosorum cætus, magno semper vsui & subsidio Ecclesiæ fuisse, & esse fatetur & agnoscit Sacra Synodus; sed cùm ex certa constantiq; omnium ferè Illustrissimorum DD. Episcoporum, Capitulorum, & Rectorum Parochialium Ecclesiarum relatione, graui cum suo dolore intellexisset, nonnullos Regularium Ecclesias & Capellas, priuatâ authoritate erigere & benedicere; nec non Missas in priuatis ædibus Laicorum legere; diuinissimum Sacramentum clàm & in sinu ad infirmos deferre, vbi hæresis non grassatur; confessiones sæcularium, absq; approbatione Locorum Ordinariorũ, etiam extra sui Ordinis Ecclesias, & casus necessitatis audire, Capellanos, Musicos, pennuarios seu promos & condos apud homines priuatos vtriusq; sexus, agere, ac alia forsan scandala Regularium, quæ disciplinã Ecclesiasticam dissoluunt, Iurisdictionem Episcopalem violant, Regularem obseruantiam tollunt, oculos & animos fidelium offendunt; nullo modo id sibi ferendum putauit Synodus. Atq; memorati Regulares monen-

tur, vt se intra limites Claustrorum, Institutorumq́; suorum contineant, ab Iurisdictionis Episcopalis vsurpatione, & Sacramentorum, præter præscriptum Sacrorum Canonum Concilij Trident. & Bullæ Gregorij XV. administratione, diuinissimi Sacramenti irreligiosa gestatione, Missarumq́; in locis priuatis celebratione, & familiaribus sæcularium cuiuscunq; conditionis, obsequijs & ministerijs desistant, & abstineant, omninòq́; extra Claustra, nō solùm delinquere, sed etiam degere caueant; aliâs Illustrissimos & Rn̄dissimos Dn̄os Locorum Ordinarios, iure sibi competenti, in contra facientes, prout iuris, vsuros & processuros, Concilium denunciat: atq; ipsis Illustrissimis DD. Ordinarijs, eorum Officialibus, vt vtantur, & procedant, authoritate Sacrarum Constitutionum iniungit. Monentur etiam Rn̄dissimi Dn̄i ex Regularibus Episcopi, vt suæ Religionis habitum quisq; deferat.

De dimissis & eiectis ex Religionibus.

NE dimissi ex Religionibus & Societatibus, non habentes particularia priuilegia à Sede Apostolica, præsertim Presbyteri, qui ad titulum paupertatis ordinati sunt, mendicare cogantur, statuit sacra Synodus, nè sine grauibus causis, & authoritate ac scitu Ordinariorū, prouisioneq́; parata dimittantur, aut certè

à Re-

à Religionibus tam diu ſuſtententur, donec illis de certa aliqua & ſtabili prouiſione proſpiciatur; cumq; dimiſsionum huiuſmodi prima ferè & maxima cauſa ſit, quòd admodùm pueri, & parùm deliberata voluntate, perſuaſionibus varijs tempore profeſsionis, ad emittenda vota pelliciantur, hortatur omnes Religionum & Societatum Patres, vt nonniſi maturos, ſponteq; ſuâ inductos, ad Nouiciatum admittant. Item ſtatuit eadem Synodus, nè dimiſsis & eiectis ex Societate IESV, ad Cathedralium Eccleſiarum Prælaturas & Canonicatus, ſine ſpeciali S. Sedis Apoſtolicæ gratia, aditus pateat.

De Regularibus.

IN reliquis, quoad Regulares, cuiuſcunq; Religionis, Congregationis, Societatis, & Inſtituti, obſeruetur Conſtitut. ſa. mem. Gregorij XV. de Exempt. priuilegijs incipien. *Inſcrutabili Dei prouidentia.*

Calices aurei ab Archiepiſcopis & Epiſcopis, Eccleſijs Cathedralibus dandi.

AVreum calicem, Illuſtriſsimi DD. Archiepiſcopi, Gneſnenſis, Leopolienſis, & Cracouienſis, Vladiſlauienſis, Poſnanienſis, & Plocenſis, Luceorienſis Epiſcopi,

ſcopi, ſuis ſe Eccleſijs daturos, & donaturos Synodaliter promiſerunt: quorum exemplum, etſi Succeſſores etiam ſequuturos, dictoſq; calices liberaliter daturos & donaturos, minimè dubitet Synodus; tamen vt largitatis gloriam etiam obedientiæ merito cumulent, authoritate præſentis Concilij ſtatuitur, vt memorati Illuſtriſsimi Dñi in primo ſtatim ipſorum ad Eccleſiam ingreſſu, promiſſos calices dent, & dare teneantur. Reliqui verò Reuerendiſsimi Ruſsiæ Epiſcopi, qui tenuiores habent reditus, ad ſimilem, quantùm rationes eorum patiuntur, liberalitatem inuitantur.

Ne Regularia beneficia à Secularibus Clericis ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ occupentur.

PRæcipiti cupiditate Secularium Clericorum, praua, & Sacris Canonibus damnata conſuetudo ſenſim introducitur, vt beneficia Regularia, priuatâ authoritate, & antequam adminiſtrationis & Commendæ literæ expediantur, occupent: cui corruptelæ maturè obuiare cupiens Synodus, pœnas cap. Auaritiæ in 6. & Statuti Prouincialis lib. 1. de Electione, contra tales, ad executionem deduci vult, & vt deducantur, ab Ordinarijs requirit, & exigit, ſub pœna interdicti ab ingreſſu in Eccleſiam.

Bona

Bona Ecclesiastica Iudæis non arendentur.

INdignum est Iudæis subijci Christianos; quare probare non potest nec debet Synodus, quòd nonnulli Illustrissimorum DD. Episcoporum Episcopatuum suorum bona Iudæis locantes & arendantes, suum in subditos Christianos imperium & iurisdictionem eis communicent, atq; adeò totaliter in eosdem transferant, ac vt ab eiusmodi locationibus & arendis prorsus abstineant, & omni in posterum commercio caueant, monet eosdem Sacra Synodus.

In correctione Cleri ordo iuris seruandus.

GRauiter accepit Synodus, quòd aliqui Illustrissimorum DD. Episcoporum, ad extremas Clericorum etiam Prælatorum, & Canonicorum Cathedralium & Collegiatarum, pœnas præcipitanter, & non seruato iuris ordine, prosilire præsumant; atque vt in posterum in corrigendis Clericorum excessibus gradus Conc. Trid. seruentur, innouat statutũ lib. 5. cap. 10. vtq; liber & securus ad iudicia cuiq; Clericorum sit accessus, ab omni specie minarum, & terroris abstinere debebunt

bunt Illuſtriſsimi Locorum Ordinarij, nec vllum niſi legitimè conuictum pro modo exceſſus punient. Prælatos autem & Canonicos Eccleſiæ Cathedralis, etiam ſi alia beneficia extra Eccleſiam Cathedralem habeant, in perſonalibus, ſine adiunctis Capitularibus, iuxta cap. 6. ſeſſ. 25. de Reform. non iudicent: in realibus autem & circa aliorum beneficiorum officia delictis, quamuis abſq; adiunctis iudicari poterint: tamen vt nonniſi coram ipſiſmet Ordinarijs, aut ipſorum Officialibus Generalibus, & quidem circa Eccleſias Cathedrales reſpondeant, præſenti indulgetur Decreto. Quòd ſi Illuſtriſsimi Dñi Locorum Ordinarij, non ſeruato iuris ordine aut formâ præſcriptâ, contra Clericos præſertim Prælatos & Canonicos Eccleſiæ Cathedralis proceſſerint, in Synodo Prouinciali cauſam dicere, & pœnam arbitrio eiuſdem Synodi ſubire teneantur.

Prælati inferiores non reſidentes habeant ſuos Viceſgerentes.

NOn ſine magna cultus Diuini diminutione, & boni in Eccleſijs præſertim Cathedralibus ordinis neglectu, ac ſupellectilis Eccleſiaſticæ iactura aut periculo, accidit, quòd Prælati, qui ſuis Prælaturis inferioribus certa Vicariorum regendorum, ſcholæ dirigendæ, ſacræ ſupellectilis ſeruandæ, curam habent anne-

xam,

xam, & ipsi non resideant, & qui ipsorum vices ex vsu & necessitate Ecclesiarum obeant, neminem sufficiant; quare vt qui eiusmodi Prælaturas obtinent, in absentia sua per Vicariam alicuius ex Confratribus operam, officiorũ suorum partes exequantur & absoluant, præsenti Synodo monentur & iubentur, sub pœna sequestrationis certæ partis fructuum, arbitrio Ordinarij, ex præbendis ipsorũ detrahendæ; ita tamen vt Prælati abesse non possint, nisi ex causis iuxta præscriptum Sacrorum Canonum, & Sac. Concil. Trid. ac Constitutionis san. mem. Vrbani VIII. super residentia Episcoporum.

Processus per negligentiam obtenti quomodo tollendi.

SOlent nonnunquam super bonis Archiepiscopalibus & Episcopalibus processus, per meram factorum negligentiã, obtineri, qui deinde aliter, quàm aut iuratis Capitularium ignorantijs, aut pecuniarijs pœnis, tolli non possunt; cùm autem vix contingere possit, vt desuper nihil omninò ad Capitula notitiæ peruenerit, pecuniæ potiùs iacturâ, quàm conscientiæ famæq; discrimine, dictos processus tollendos esse censuit Synodus.

Interceptores in Iudicijs causarum quomodo puniendi, & causæ ex Iudicio Tribunalitio non auccandæ.

MAgno incommodo & iactura litigantium, nonnulli Clerici causas ad vltimum Iudicij gradum deductas, & supremam sententiam expectantes, intercipiunt, & temporaneis inscriptionibus, aut alijs instrumentis in fraudem confectis, productis, litem propè finitam inchoare compellunt. Quare vt & rationibus litigantium consulatur, & dolosa interuenientium temeritas & audacia reprimatur, statuit sacra Synodus, vt quicunq; Clericorum causam in Iudicio agitari cœptã, fraude & dolo interceperit, litemq́; suam fecerit, carceri per integrum semestre mancipetur, & exinde dimissus ex Diœcesi etiam proscribatur. Non sine magno præiudicio Cleri, nonnunquam causæ in Iudicium Tribunalitium per appellationem deuolutæ, ad officium Illustrißimorum Dominorum Ordinariorum auocari solẽt; quod nè in posterum fiat, & cuiusuis iustitiæ non impediatur, seriò prohibet Synodus.

Inhibitiones à Iudicibus appellationum iuxta præscriptũ iuris extradendæ.

Cùm

CVm omnes Archiepiſcopi & Epiſcopi, Diœceſanorum ſuorum ſint iudices Ordinarij, nec eorũ Iuriſdictio vllo modo imminuenda, turbanda, & impedienda ſit, ſtatuit ſacra Synodus, ac inuiolabiliter obſeruari vult, nè Iudices appellationum, Inhibitiones, niſi viſis Actis primæ inſtantiæ, & iuxta formã in Concil. Trid. & à Clemente VIII. ſeſſ. 24. cap. 20. de Reform. præſcriptum, ex Cancellarijs ſuis edi, & extradi iubeant, aut permittant; & aliter editis Inhibitionibus, impunè non pareatur. Acta autem Notarius Iudicis, à quo intra decem dies extradere teneatur, alioquin Iudex, ad quem vlteriùs procedet.

Incorporationes Eccleſiarum Parochialium ad Regulares.

CVm incorporationes Eccleſiarum Parochialium Regularibus Eccleſijs, plurimùm & Iuriſdictioni Epiſcoporum derogent, & curam animarum reddant neglectiorem; ſupplicandum cenſuit Synodus Regiæ Maieſtati, nè dictis Parochialium iuriſpatronatus ſui incorporationibus, conſenſum ſuum præbere, & iuſpatronatus donare cuiquam dignetur.

Atque ne curam animarum vllatenùs negligi contingat, Eccleſias Parochiales iuriſpatronatus quorumcunq;

cunq; Sęcularium Regularibus vniendi, nullam deinceps potestatem habeant Ordinarij.

Limites inter Vilnensem & Smolenscensem Diœcesim designandi.

PLurimùm interest diuersas Diœceses certis finibus distingui, quare vt Illustrissimus Dñus Episcopus Vilnensis, suam Vilnensem à Smolenscensi Diœcesi dislimitari permittat, curet, & faciat, authoritate Synodi monetur; atque ad limites dictis Diœcesibus ponendos, Illustrissimus Dñus Episcopus Samogitiæ cum Capitularibus ex Capitulis, tam Vilnensis, quàm Smolenscensis Ecclesiarum, deputatur.

De Suffraganeis, Culmensi, Pręmisliensi, & Camenecensi.

SVpplicat præsens Synodus Sanctitati suæ, vt in erectione & expeditione Suffraganeatuum, Culmensis, Præmisliensis Ecclesiarum, ob amplitudinem earum Diœcesum, non difficilem se præbeat.

Causæ

Causæ Decimarum inter Clericos & Regulares, intra fines Regni decidantur.

NE Ecclesiæ præsertim Parochiales debitis fraudentur obsequijs, & pauper Clerus diuturnis ac imparibus vexetur exhauriaturque impensis, supplicat Synodus suæ Sanctitati, vt Causæ & lites inter Clerum sæcularem & Regularem, maximè ratione Decimarum in Iudicium deductæ, intra fines Prouinciæ decidantur, saluâ tamen appellatione ad Sedem Apostolicam.

De Vsuris.

GRaui cum suo dolore referri audiuit Synodus, nonnullos etiam Ecclesiastici Ordinis, atq; adeò Regularis obseruantiæ homines, fœnori dare pecuniam, & merè ex mutuo, prohibita & damnata, eaq; non exigua lucra, sine vllo conscientiæ scrupulo, pacisci & quærere; necessarium igitur censuit Synodus, omnes Christifideles admonere, Vsurarios grauissimo peccato, & à quo absolui non possunt, nisi restituerint, quidquid vltra sortem acceperint, sese obstringere; & si manifesti fuerint, ab Altari repelli, ac nisi resipiscant excommunicatos denunciari, ac demùm, Ecclesiasticâ priuari sepul-

turâ,

turâ, à sacris Canonibus iuberi & decerni, quas pœnas vsuris & vsurarijs, & vetera Prouincialia statuta proposuerunt, & præsens proponit.

Ne autem per ignorantiam animas fidelium grauibus peccatorum & censurarum vinculis onerari & alligari contingat, ea peccatorum genera, in quibus & lapsus est procliuior, & animaduersio Ecclesiæ rigidior, sæpiùs animis & memoriæ imprimere & inculcare conuenit. Quare Capitula Concil. Triden. sess. 22. cap. 11. sess. 25. cap. 20. *contra occupantes quomodocunq; bona &c.* & sess. 24. cap. 8. *de Concubinarijs*, & Statuta Prouincialia *de foro competenti*, De vsuris & sortilegijs, Dominicâ primâ Aduentus, & Quadragesimæ, ac Bullam Cœnæ Domini, in Cathedralibus, Collegiatis, Parochialibus, & Regularibus Ecclesijs, publicari, mandat & præcipit Synodus, iuxta decretum Sac. Congregationis negotijs Episcoporum præpositæ.

Librorum approbatio, & Bibliothecarum reuisio.

DE non imprimendis absq; reuisione & approbatione libris, ac reuidendis ad minùs semel in anno Bibliothecis, Bibliopolisq; suspectos & hæreticos libros vendentibus, renouantur antiqua Prouincialia statuta Anni 1402. *de officio Ordinario: ũ* lib. 1. & lib. 4. titulo *de Hæreticis* lib. 5. cap. 25. & 27.

Cùm

Cùm autem Excellens Dñus Andreas Petricouius I.V.D. libros ad vsum Ecclesiarum necessarios, quorum magna est iam penuria, Rituale siue librum Agendorũ, Psalterium, & Constitutiones Synodales, operâ sumptuq; suo impresserit, ac Antiphonarij editionem in dies promittat, indemnitati ipsius præcauendo, præsens Conciliũ prohibet, nè præter eius voluntatem & licentiam, vlli Typographorum prædictos libros, vel eorum compendia, imprimere, & Bibliopolarum diuendere, ad futuram Synodum Prouincialem, liceat. Quod si quis Typographus memoratos libros, aut eorum compendia, sub cuiuscunq; titulo Typis mandare, aut Bibliopola vendere, in quacunq; Regni Poloniæ & Magni Ducatus Lithuaniæ Diœcesi, absq; speciali præfati Andreæ Petricouij permissu in posterum præsumpserit, pœnis in Constitutione Węzykouiana Petricouiæ sancitis, authoritate præsentis Decreti, subiaceat.

Ne Clerici Seculares Regularibus Missam in suis Ecclesijs cantantibus ministrare audeant.

INter singularia & propria tam Secularium quàm Regularium Ecclesiarum decora & ornamenta, etiam hoc numerari potest & debet, vt sui quisq; Ordinis Mi-

nistris circa officia Diuina vtatur; quare quemadmodùm in Ecclesijs sæcularium sacrificanti solenniter sæculari Sacerdoti ministri non assistant Regulares, ita in Ecclesijs Regularium cantanti Missam Regulari ministrare non audeant Clerici sæculares, absq; licentia Loci Ordinarij vel Officialis, idq; sub pœna suspensionis ab exercitio Ordinum ipso facto incurrenda.

De absentibus à Synodo.

QVamuis pœnæ contra absentes, tam in Comitijs proximè præteritis, quàm Synodo præsenti, iuxta Constitutiones præteritarum Synodorũ, præsertim Węzykouianæ in Synodo Varsauicñ sancitæ, decernendæ essent; benigniùs tamen cum illis procedens præsens Synodus, easdem ipsis indulsit & condonauit: nihilominùs tamen Constitutionibus supra recensitis innouatis, reassumptis, ac in suo robore & vigore, authoritate Concilij præsentis, conseruatis, roboratis: cum eaq; declaratione, quod si deinceps Illustrissimi & Rñdissimi DD. Archiepiscopi & Episcopi à Comitijs & Synodis, Reuerendissimi verò DD. Abbates à Synodis abfuerint, causasq; absentiæ legitimas iuramento probandas non dederint, & Nuntios non solùm ad comparendum, sed etiã recipiendum & approbandum ea quæ in Synodis constituentur & decernentur, non miserint, sciant pœnas in

Con-

Constitutione Węzykouiana expressas sibi irremißibiliter soluendas fore; ad quod officium Instigator Synodaliter deputabitur. Insuper si quem ordine inuerso vocatum fuisse, vel debito in loco non sedisse, sententiam tulisse, seßionibus interfuisse, & alios quoscunq; actus Synodo durante fecisse contingit, nulli propterea præiudicium aliquod generari, aut nouum ius acquiri debere, declarat Synodus.

Porrò nè Reuerendißimi DD. Episcopi & Capitula, vllum absentiæ suæ prætextum, aut indictæ Synodo contradicendi causam, vel occasionem habeant, Constitutionem Rñdißimi olim Ioannis de Lasco Archiepiscopi Gnesnensis, quâ modus indicendæ Synodi præscribitur, Sacra Synodus reassumendam censuit, & reassumit.

Deputati ad reuidendas & corrigendas Constitutiones.

CVm nonnullos Illustrißimorum & Reuerendissimorum Dominorum Episcoporum, vrgentibus & legitimis ex causis, abitũ Varsauiâ maturare necesse foret, nec ea quæ Synodaliter constituta sunt relegere, & emendare liceret, Illustrißimos & Reuerendißimos DD. ANDREAM SZOLDRSKI Posnaniensem, ALEXANDRVM TRZEBINSKI Præmisliẽsi, ALEXANDRVM SOKOLOWSKI Kijouiẽsi, ANDREAM LE-

LESZCZYNSKI Camenecensem, Episcopos, Illustrem & Adm̄ R̄ndos ALEXANDRVM GLEMBOCKI Archidiaconum, SIGISMVMDVM CIELECKI Canonicum Ecclesiæ Metropolitanæ Gnesnensis, IOANNEM TARNOWSKI Archidiaconum Cathedralis Cracouieñ Capitulorum, Nuncios ad reuidendas, & ex mente Synodi corrigendas Constitutiones, vnanimi consensu Synodus deputauit.

Andreas Szoldrski
Episc. Posnanien.

Alexander Trzebinski
Episcopus Præmislien.
ViceCancell. Regni.

Alexander Glembocki
Archidiac. Gnesnen.

Sigismundus Cielecki
Præpos. Posnanien.

Alexander Sokolowski
Episcopus Kijouien.

Andreas de Lesno
Leszczynski Episc.
Camenecensis.

Ioannes Tarnowski
Archidiac. Crac.

Et ego Adamus Casimirus olim Simonis Oporowicz Archidiœcesis Gnesnensis Presbyter, Sacrâ Authoritate Apostolicâ publicus atq; Curiæ Illustrissimi & Reuerendissimi Domini D. MATTHIÆ LVBIENSKI *Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Archiepiscopi Gnesnen & Actorum Synodalium Notarius, suprascriptis omnibus Decretis, dum sic agerentur interfui, eaq; fieri vidi, audiui, scripsi, & ex Protocolo Actis & originalibus descripta, ac cum eisdem collationata & auscultata fideliter signo, nomine & cognomine solitis in fidem præmissorum communiui, rogatus & requisitus.*

MAT-

MATTHIAS ŁUBIENSKI

Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ
ARCHIEPISCOPUS GNESNENSIS,
Legatus Natus, Regni Poloniæ
Primas primusq; Princeps.

VNiuersis & singulis præsentia Decreta & Constitutiones Synodi Prouincialis inspecturis, lecturis, & audituris, notum facimus & attestamur, Reuerendum Dominum Adamum Casimirum Oporowicz esse publicum & Actorum Synodalium fuisse Notarium, eiusq; scriptis & Instrumentis semper & vbiq; debere fidem adhiberi. In quorum omnium fidem easdem manu Nostrâ subscripsimus & Sigillo communiri iussimus. Datum in Palatio Nostro Skwiernieuicensi die vigesimâ primâ Martij, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo quarto.

Matthias Łubieński
Archiepiscopus Gnesnen.

Locus Sigilli

APPROBATIO.

NOs PETRVS ALOYSIVS Tituli S. Martini in Montibus S. R. E. Presbyter Cardinalis CARAFA nuncupatus, nomine Sacræ Congregationis Eminentißimorum Cardinaliū Concilij Tridentini Interpretum, Fidem facimus & attestamur, Decreta Synodi Prouincialis Gnesnensis in hoc libello descripta paginarum numero Triginta Trium: quarum prima incipit, Acta & Constitutiones; vltima verò desinit, Matthias Lubienski Archiepiscopus Gnesnensis, Locus sigilli, fuisse, vt supra ab eadem S. Congregatione Concilij emendata, recognita, atq; approbata, eorundemq; Decretorum originale apud eandem Sacram Congregationem remansisse. In quorum fidem has propriâ manu subscripsimus, & ab Infrascripto eiusdem S. Congregationis Secretario subscribi, Sigilliq; Nostri impreßione muniri mandamus. Datum Romæ die x. Decembris M. DC. XLV.

Petrus Aloysius Cardinalis Carafa.

Locus Sigilli.

Franc. Paulutius S. C. C. S.

Sequuntur

BREVIA APOSTOLICA, & Decreta, Episcopos & Clerum Regni Poloniæ & M. Duc. Lithuaniæ concernentia.

BREVE De soluendis Decimis per Regulares.

INNOCENTIVS PP. X.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

NVper pro parte Venerabilium Fratrum, Archiepiscoporum, & Episcoporum, nec non dilectorum Filiorum totius Cleri Regni Poloniæ, per dilectum etiam filium Matthæum Ioannem Iudicki Archidiaconum Pomeraniæ nuncupat. in Ecclesia Vladislauien. eiusdem Cle-

Cleri in Romana Curia Agentem, quod aliâs & ſub die decima ſeptima Iunij, Anni proximè præteriti, M. DC. XXXXV. in cauſa Decimarum eiuſdem Regni, à Venerabilibus etiam Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, Sacri Concilij Tridentini Interpretibus, emanauit decretum, quod Nos ſubinde, ſub die XXXI. Menſis Iulij, eiuſdem Anni, in Conſiſtorio noſtro ſecreto approbauimus, tenoris qui ſequitur, videlicet. In cauſa Decimarum Regni Poloniæ, Die XVII. Iunij M. DC. XXXXV. Sacra Congregatio Eminentiſsimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, iterum atq; iterum, auditis Regularibus, & præcipuè Patribus Societatis IESV, eorumq; Iuribus, & priuilegijs maturè diſcuſsis, cenſuit, ab eiſdem Patribus, & alijs Regularibus, ſoluendas eſſe Parochis, & alijs Beneficiatis Regni Poloniæ decimas, quæ ſoluebantur à Laicis, priuſquàm bona in ipſorum Patrum, & aliorum Regularium proprietatem fuerunt tranſlata; firmis tamen remanentibus tranſactionibus deſuper factis. Quod decretum emanauit, præuiâ exhibitione factâ, ab ipſis Patribus, cui etiam Decreto poſteà conſenſerunt, prouti & Agens Cleri Regni Poloniæ. Die verò XXXI. Iulij M. DC. XXXXV. Sanctiſsimus Dominus Noſter, Eminentiſsimo Cardinali Præfecto referente, in Conſiſtorio approbauit. Cùm autem ſicut eadem expoſitio ſubiungebat, exponentes præfati decretum præinſertum, quo firmiùs ſubſiſtat, & exactiùs obſer-

obſeruetur, Apoſtolicæ Noſtræ Confirmationis patrocinio communiri ſummoperè deſiderent. Idcircò Nos eoſdem exponentes ſpecialibus fauoribus & gratijs proſequi volentes, & eorum ſingulares perſonas à quibuſuis Excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq; Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis, à Iure vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutas fore cenſentes, Supplicationibus illorum nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, Decretum præinſertum Apoſtolicâ authoritate tenore præſentium confirmamus, & approbamus, illiq; inuiolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adijcimus, & omnes ac ſingulos, tam iuris quàm facti defectus, ſi quo deſuper quomodolibet interuenerint, ſupplemus, ſaluâ tamen ſemper authoritate Congregationis eorundem Cardinalium, decernentes, præſentes Literas validas, firmas, & efficaces, exiſtere & fore, ſuoſq; plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere, & ab omnibus & ſingulis, quos illæ concernunt, inuiolabiliter & inconcuſsè obſeruari, ſicq; per quoſcunq; Iudices ordinarios & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam quâuis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Dilecto filio Noſtro, & Sedis

Apostolicæ in eodem Regno pro tempore commoranti Nuntio, per præsentes committimus & mandamus, quatenus ipse, per se vel alium, seu alios, præsentes Literas & in eis contenta, quæcunque, vbi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte exponentium præfatorum, seu alicuius eorum desuper requisiti fuerint, solenniter publicatis, eisq; in præmissis efficacis defensionis præsidio assistens, faciat, authoritate Nostra illos præmissorum omnium commodo & effectu pacificè frui, & gaudere. Non permittentes, illos desuper à quoquam quâuis authoritate quomodolibet molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes, per censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaq; opportuna Iuris & facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, legitimisq; super his habendis, seruatis Processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggrauañ. Inuocato etiam ad hoc, si fuerit opus, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus, quatenus opus sit, felicis recordationis Bonifacij Papæ VIII. Prædecessoris Nostri, de vnà, & in Concilio Generali edita de duabus dictis, dummodò vltra tres dietas aliquis authoritate præsentium in Iudicium non trahatur, alijsq; Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, nec non ipsius Societatis, aliorumq; Regularium Ordinum, etiam Iuramento, Confirmatione Apostolicâ, vel aliâ quâuis firmitate, roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoq; & indultis, & literis

Apo-

Apostolicis, ipsi Societati, alijsq; Regularibus Ordinibus, seu Institutis præfatis, illorumq; Domibus etiam Professis, Collegijs, Monasterijs, & alijs locis Regularibus, sub quibuscunq; verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq; efficatioribus & insolitis clausulis, irritantibusq;, & alijs decretis in genere, vel in specie, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi de illorum eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idē importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret; illorum omnium & singulorum, tenores præsentibus pro plenè & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum specialiter, & expressè derogamus. Cæterisq; contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctū Petrum sub Annulo Piscatoris, Die 21. Februarij M. DC. XXXXVI. Pontificatus Nostri Anno secundo. Regnante in Polonia Vladislao IV. Rege.

M. A. Maraldus.

BREVE
De publica Sanctissimi Sacramenti expositione, & Processionibus cum eodem per Regulares faciendis.

INNOCENTIVS PP. X.
Ad futuram rei memoriam.

ALiàs à Venerabilibus Fratribus Nostris Sac. R. E. Cardinalibus, Sacri Concilij Tridentini Interpretibus, emanârunt decreta tenoris sequen̄, videlicet. Sacra Congregatio, Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, sæpiùs censuit, non licere Regularibus, etiam in proprijs Ecclesijs Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentū publicè adorandum exponere, nisi ex causa publica, quæ sit probata ab Ordinario, ex causa autem priuata posse, dummodò dictum Sacramentum, à tabernaculo non extrahatur, & velatum remaneat, ita vt ipsa hostia videri non possit. Sacra Congregatio Eminentissimorū Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum sæpiùs censuit. Processionem tantùm SS. Corporis Christi solennem, debere Episcopū permittere, vt Regulares extra Claustrū

per

per viam Ecclesiæ Monasterij, seu Conuentus contiguã, possint habere. Sacra Congregatio Eminentissimorũ Cardinalium Concilij Tridentini Interpretũ, sæpiùs censuit, Regularibus & Confraternitatibus in Ecclesiis Regularium esse permissum, intra eorum Ecclesias, & Claustra tantùm Processiones facere, & non extra; si verò Ecclesiæ Claustro careant, eisdem Regularibus, & Confraternitatibus, licere processiones facere, intra ambitũ duntaxat earundem Ecclesiarum, hoc est propè muros Ecclesiæ, siue exeundo à ianua Ecclesiæ, & intrando per aliam, siue per eandem ianuam, & semper propè muros Ecclesiæ, & non extra dictum ambitum, nisi de licentia & consensu, & cum Cruce Parochi. Non obstantibus quibuscunq; consuetudinibus, vel præscriptionibus etiam immemorabilibus, ac priuilegijs, excepiis tantùm Priuilegijs Apostolicis, Sacro Concilio Tridentinò posterioribus, contrarium desuper disponentibus. Cùm autem, sicut Nobis nuper pro parte Venerabilium Fratrum Archiepiscoporum & Episcoporum Regni Poloniæ expositum fuit, ea firmiora sint, quibus Apostolicæ Confirmationis robur accedit, & propterea dicti Archiepiscopi, & Episcopi, quò decreta huiusmodi, & contenta in illis exactiùs in eorum Ciuitatibus & Diœcesibus, obseruentur, authoritate Nostrâ confirmati, summoperè desiderent. Nos inuiolabili eorundẽ Decretorum obseruantiæ, quantùm cum Domino possumus consulere, dictosq; Archiepisco-

piſcopos & Epiſcopos ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, & eorum ſingulares perſonas, à quibuſuis Excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq; Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, à iure, vel ab homine quâuis occaſione vel cauſâ latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutas fore cenſentes, ſupplicationibus illorum nomine, Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati. Decreta præinſerta cum omnibus & ſingulis contentis in illis, Apoſtolicâ authoritate tenore præſentium confirmamus, & approbamus, illiſq; inuiolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adiicimus, ac omnes & ſingulos tam iuris quàm facti defectus, ſi qui deſuper quomodolibet interuenerint, ſupplemus, illaq; ab omnibus & ſingulis, ad quos ſpectat, & ſpectabit, quomodolibet in futurum inuiolabiliter, obſeruari præcipimus & mandamus, ſaluâ ſemper authoritate præfatæ Congregationis Cardinaliũ. Decernentes ſic & non aliter, in præmiſsis, per quoſcunq; Iudices Ordinarios & delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam quauis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit, attentari. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in vniuerſalibus Prouincialibuſque & Synodalibus Conciliis editis generalibus vel ſpecia-

cia-

cialibus Conſtitutionibus, & ordinationibus, nec non quibuſuis etiam Iuramento, confirmatione Apoſtolicâ, vel quauis firmitate aliâ roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, & aliis quæ in præinſertis decretis decernuntur non obſtare. Quibus omnibus & ſingulis illorum tenores præſentibus pro plenè & ſufficienter expreſsis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum duntaxat ſpecialiter & expreſsè derogamus, cæteriſq; contrariis quibuſcunque. Datum Romæ apud S. Petrum, ſub Annulo Piſcatoris, Die xx. April. M. DC. XXXXV. Pontificatus Noſtri Anno Primo.

M. A. Maraldus.

LITERÆ
Ab Eminentiſsimo Petro Aloyſio Cardinali Carafa, ex parte Metropolitani per Illuſtriſſimum & Rñdmum D. Epiſcopum Varmienſem eligendi, ad Illuſtrmum Nuntium Apoſtolicum directæ.

PErilluſtris & Reuerendiſsime Dñe, vti Frater. Cùm S. Tridentini Concilij Decretis cap. 2. ſeſſ. 24. de Reform: caueatur, vt Epiſcopi qui nulli Archiepiſcopo ſubiiciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum ſemel eligant, in cuius Synodo

do Prouinciali cum aliis intereſſe debeant, quæ ibidem, ordinata fuerint, obſeruaturi, Ampl: Tua efficiet, vt Epiſcopus Varmienſis, iuxta præſentis decreti formam Metropolitanum ſibi eligat, in cuius Prouinciali Synodo cum aliis interſit. Cùmq; Archiepiſcopus Gneſneñ vicinior eſſe perhibeatur, omni iure videtur, is ab eo eligendus; præſtabit id Ampl: Tua, pro conſueta pietate & vigilantia ſua, quem de cætero incolumem diu poſtulamus. Romæ die 13. Iunii 1646.

Amplitud: Tuæ

vti Frater ſtudioſus

Petrus Aloyſius Cardinalis Carafa.

Gratis etiam quoad ſcripturam.

Franciſcus Paulutius S. C. C. Secretarius.

A tergo.

Perilluſtri & Rñdiſsimo Domino vti Fratri, Dño Archiepiſcopo Adrianopolitano Nuntio Apoſtolico.

DECLA-

DECLARATIO
SANCTÆ SEDIS APOSTOLICÆ,
Ex parte Gratiarum per Illustrissimos Dominos Archiepiscopos & Episcopos Regni, personis Capitularibus benemeritis dari solitarum, per Illustrissimum & Rñdissimum D. Nuntium Apostolicum feliciter modernum facta.

IN nomine Domini, Amen. Die vigesimâ tertia Iulii 1646. Cracouiæ. Coram Illustrissimo & Rñdissimo Domino D. Ioanne de Torres Romano Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopo Adrianopolitano S. D. N. D. INNOCENTII Diuina prouidentiâ Papæ X. Prælato Domestico & Assistente, ad Serenissimum VLADISLAVM IV. Poloniæ & Sueciæ Regem potentissimum, cum facultatibus Legati de Latere Nuntio Apostolico. Comparens Perillustris & Adm̃ R. D. Ioannes Matthæus Iudicki Archidiaconus Pomeraniæ Gnesneñ Canonicus, & S. R. M. Secretarius, & pro Confirmandis Actis Synodi Prouinciæ Gnesneñ ad S. D. N. deputatus Nuntius, ac Venerabilium Capitulorũ Regni specialis Mandatarius,

exposuit se S. D. N. nomine & pro parte Capitulorum Metropolitanæ, & Cathedralium Regni huius supplices libellos porrexisse, quatenùs Sua S. benignè & paternè Capitulis prædictarum Cathedralium prouidere dignaretur, declarando Constitutionem sanctæ mem: Vrbani VIII. super præseruatione Iurium Ecclesiarum, quintâ Iunij 1641. editam, Regni huius Capitula non afficere, obtinuisseq; negotium hoc declarationis expedieñ, per Sac: Eminentissimorum DD. Cardinalium Sac: Concil: Trid: Interpretum Congregationem, Suæ Illustriss: Celss: committi, prout commisit per literas, quas hîc exhibet & producit tenoris sequentis, videlicet. Foris. Perillustri & Rñdissimo Domino vti Fratri, Dño Archiepiscopo Adrianopolitano Nuntio Apostolico in Regno Poloniæ. Varsauiam. Locus ✠ Sigilli. Intùs verò. Perillustris & Rñdissime Dñe vti Frater. Remissa à S. D. N. ad hanc Sac: Congregationem Eminentissimorum Cardinalium Concil: Trident: Interpretum, petitio Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium istius Regni, pro declaratione obtinenda, quod per Constitutionem S. mem: Vrbani Papæ VIII. super præseruatione iurium Ecclesiarum editam quintâ Iunij 1641. incipieñ. Romanus Pontifex non censeatur derogatum antiquissimæ consuetudini, vltra ducentos annos eiusdem Regni, quòd Episcopi, vel alij Prælati possint Canonicis & personis Capitularibus benemeritis de eorum Ecclesijs vel personis, quædam bona con-

conſueta concedi, de proprjis Menſis, ad vitam ipſarum
perſonarum concedere, non requiſito beneplacito Apo-
ſtolico, ſed de Capitulorum tantùm conſenſu. Emi-
nentiſsimi Patres Amplitudini Tuæ ſignificañ cenſuerũt,
vt verificatis expoſitis, nimirùm, quòd à ducentis & am-
pliùs annis conſueuerint per Epiſcopos & Archiepiſco-
pos de conſenſu Capitulorum fieri conceſsiones ſupradi-
ctorum bonorum, quæ concedi fuit conſuetum ad Men-
ſas Epiſcopales & Archiepiſcopales ſpectãtium, obtinen-
tibus dignitates aut Canonicatus ad eorũ vitam, quodq;
dictum ſolitum nõ fuerit alternatum, & concurrant ſer-
uitia per eoſdẽ vt præmittitur præſtita ipſis Eccleſijs, de-
clararet Conſtitutionem prædictam huiuſmodi conceſ-
ſionibus non obſtare. Et Deus Ampl: Tuam propitiam
tueatur. Romæ die 5. Maij 1646. Ampl: Tuæ vti Fra-
ter ſtudioſus Petrus Aloyſius Cardinalis Carafa. Franci-
ſcus Paulutius S. C. C. Secretarius. petens ad exequutio-
nem debitam prædictæ Commiſsionis procedi. Et Illu-
ſtriſsimus ac Rñdiſsimus D. Nuntius Apoſtolicus ante-
dictus, prædictas Commiſsionis literas omni quâ decuit
reuerentia recepit, & obtulit ſe ad earundem exequutio-
nem deuenire Varſauiæ, quatenùs requiſita omnia in di-
ctis literis contenta ſufficienter iuſtificentur. Varſauiæ
Die 24 Septembris 1646. Coram quo ſupra comparens
ſupradictus D. Iudicki, & nomine Capitulorum Regni
inſtetit pro exequutione dictarum literarum, prout ſupra,

 pro-

produxitq; ex Actis Capitulorum, Gnesneñ, Cracouieñ, Vladislauieñ, Posnanieñ, & Ploceñ, quædam Instrumenta authentica concessionum, diuersis personis Capitularibus à ducentis ab hinc annis, per diuersos Illustrissimos & Rñdissimos DD. Archiepiscopos & Episcopos Regni, sine beneplacito Apostolico factarum, petens ea admitti, pro veris recognosci, & ad declarationem iuxta tenorem dictæ Commissionis procedi, omni meliori modo. Et Illustrissimus ac Rñdissimus D. D. Nuntius Apostolicus & in Causa Iudex deputatus, visis, lectis, ac benè trutinatis prædictis Instrumentis, vt supra productis, & accepta sufficienti informatione verbo & per Epistolas, tam ab Illustrissimo & Rñdissimo Dño Primate Regni huius, quàm ab Illustrissimis & Rñdmis DD. Cracouieñ, Posnanieñ, Ploceñ, alijsq; Episcopis Regni, sibi communicatas, super eo, videlicet, quod à ducentis & ampliùs annis consueuerint per Illustrissimos & Rñdmos Archiepiscopos & Episcopos Regni de consensu tantùm Capitulorum, non adhibito beneplacito S. Sedis Apostolicæ, intuitu meritorum & seruitiorum, concessiones bonorum, Decimarum, quæ vulgariter gratiæ nuncupantur, fieri; & quod hucusq; continuè sine vlla alteratione concurrentibus seruitijs obtinentiũ, prædictæ concessiones fiant, prædictam huiusmodi Constitutionem S. m. Vrbani VIII. prædictas Ecclesias Metropolitanam & Cathedrales, Gnesneñ, Cracouieñ, Vladislauieñ, Posnanieñ, & Ploceñ, ali-

aliasq; personas Capitulares eorundem Capitulorum, in quibus consuetudinem præfatam à ducentis & ampliùs annis continuò & inuiolabiliter vigere sufficienter probatum & deductum est, afficere non potuisse, nec posse, authoritate prædictâ Apostolicâ sibi commissâ declarauit, ac eandem declarationem, vnà cum literis commissionis, quas hîc inseri voluit, publicari & obseruari mandauit, & ita decreuit &c. Omni &c.

Joannes Archiepiscopus Adrianopolitanus Nuntius Apostolicus ita declaraui.

Visa Jacobus Elephantuccius Auditor.

Titus Lucianus Notarius & Cancellarius.

Quam quidem copiam, ego Titus Lucianus Asculanus publicus Apostolicâ Imperialiq; authoritate Notarius, ad præsens Curiæ Causarum Illustrissimi & Reuerendiss: Dñi Nuntij Apostolici Cancellarius, ex suo proprio Originali extraxi manu D. S. Illustrmæ subscript. cum quo collationaui, & in fidem præmissorum hîc me subscripsi & publicaui requisitus, sub Anno Domini, Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo Sexto, Indictione XIV. die verò vigesimâ sextâ Septembris. Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris & D. N. D. Innocentij Diuinâ prouidentia Papæ X. anno eius Tertio.

Locus Signi.

IOANNES de TORRES Dei & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Archiepiſcopus Adrianopolitanus in Regno Poloniæ Magnoq; Lithuaniæ Ducatu Nuntius Apoſtolicus.

FIdem facimus & atteſtamur, ſupradictum Titum Lucianum noſtrum Notarium & Cancellarium talem eſſe qualem ſe fecit, eiuſq; publicis ſcripturis in Iudicio & extra ſemper adhibitam fuiſſe, ac de præſenti plenam adhiberi poſſe fidem. In quorum teſtimonium, &c. Varſauiæ 26. Septembris 1646.

Locus Sigilli

BVLLA

S. D. felic. record. VRBANI Papæ VIII.

Conſtitutio circa formam & habitum Sacrarum Imaginum.

VRBA-

VRBANVS PP. VIII.

Ad futuram rei memoriam.

SAcrosancta Tridentina Synodus optimè agnoscens, non leue scandalum afferre posse, si quid inordinatum, aut præposterè accomodatum, vel prophanum in Ecclesijs appareat, statuit nemini licere vllo in loco, vel Ecclesia, etiam quomodolibet exempta, vllam insolitam imaginem ponere, vel ponendam curare, nisi ab Episcopo approbata fuerit. Cùm autem sicut accepimus, ex prædicti decreti obseruantia varij abusus irrepserint; Idcircò Nos abusus huiusmodi tollere, pro debito Pastoralis officij Nostri volentes, re etiam cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, Sacris ritibus Præpositis communicata, & maturè considerata, & discussa, inhærendo dictæ dispositioni Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi, motu proprio, & ex certa scientia Nostris, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine, ne quis cuiuscunque gradus, qualitatis, Ordinis, status, vel conditionis, ac dignitatis, & præeminentiæ, etiam Ecclesiasticæ, etiam indiuidua ac speciali expreßione dignæ existat, Imagines Domini Nostri IESV CHRISTI, & Deiparæ Virginis MARIÆ, ac Angelorum, Apostolorum, Euangelistarum,

rum,

rum, aliorumq; Sanctorum, & Sanctarum quorumcunque sculpere aut pingere, vel sculpi, aut pingi facere, aut ante hac sculptas aut pictas, & aliàs quomodolibet effictas tenere, seu publico aspectui exponere, aut vestire, cum alio habitu & forma, quam in Catholica, & Apostolica Ecclesia ab antiquo tempore consueuit, nec etiam cum habitu peculiari alicuius Ordinis Regularis, tenore præsentium prohibemus: ac vt imagines aliter pictæ vel sculptæ, ab Ecclesijs, & alijs locis quibuslibet amoueantur, & deleantur, vel reducantur, & reformentur ad habitum & formam in Ecclesia Catholica & Apostolica ab antiquo tempore consuetam, vt veneratio & cultus sic dictis imaginibus augeatur, & quæ oculis fidelium subijciuntur, non inordinata, nec insolita appareant, sed deuotionem pariant & pietatem. Et nè exponantur in Ecclesijs quibuslibet, ac quomodolibet qualificatis, ac earũ frontispicijs, & Atrijs imagines prophanæ, vel aliàs indecentiam & inhonestatem præseferentes, cùm Domum Dei deceat sanctitudo, præcipimus. Quocirca quibuscunque Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Ordinarijs, ac Nostris & Apostolicæ Sedis Nuncijs & Legatis, etiam de latere, sub obtestatione diuini Iudicij mandamus, vt prædicta inuiolabiliter & exactè obseruent; Mandantes insuper omnibus Capitulis Ecclesiarum, etiam Cathedralium, & Maiorum, ac Vniuersitatibus etiam studiorũ,

Mona-

Monasterijs, ac Collegijs, & personis quibuscunque, etiã Ecclesiasticis, Sæcularibus, & Regularibus cuiuscunque Ordinis, etiam Cistercieñ, Instituti, Congregationis, & Societatis etiam IESV, etiam Militaribus, etiam Hospitalis Sancti Ioannis Hierosolymitani, aliarumq; Militiarum, & cæteris quibuscunque, quomodolibet qualificatis, ac eadem indiuiduâ expressione, & speciali notâ dignis, ac Monialibus etiam Regularium gubernio subiectis, ac etiam Sedi Apostolicæ immediatè suppositis, vt in eorum Ecclesijs, & locis, omnia & singula præmissa obseruent, & obseruari faciant. Quatenùs verò ipsi præsertim Regulares, ac Moniales, præsentibus Litteris, ac omnib⁹ in eis contentis parere neglexerint, possint & debeant Episcopi, & Locorum Ordinarij, Metropolitani, Primates, Patriarchæ, Nuncij, & Legati Apostolici de latere missi, tanquam in hoc à Sede Apostolica specialiter delegati, contra omnes & singulos prędictos, & quoscunq; alios quomodolibet inobedientes, & transgressores procedere, & quacunque appellatione, recursu, reclamatione, alijsq; Iuris facti remedijs ordinarijs & extraordinarijs, penitùs & omninò remotis, ad omnimodam obseruantiam illos, præuiâ vnicâ monitione, Censuris Ecclesiasticis, & alijs eorum arbitrio, & præsertim quoad loci superiores, etiam priuationis officij, & vocis actiuæ & passiuæ pœnis compellere; præsentes quoque literas, & in eis contenta quæcunque, nullo vnquam

tempore, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quocunq; alio etiam quantumuis substantiali defectu notari, impugnari, vel redargui posse, sed illas semper validas, firmas, & efficaces, existere, & fore, suosq; plenarios effectus, sortiri, & obtinere, & ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit in futurum, inuiolabiliter obseruari, sicq; & non aliter in præmissis per quoscunq; Iudices Ordinarios & delegatos, etiam Causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos nunc & pro tempore existentes, sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi seu interpretandi, facultate, & Auctoritate, judicari, & diffiniri debere, ac irritum & inane, si secus super his, à quoquam quâuis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Non obstantibus fel: record: Bonifacij Papæ VIII. Prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, alijsq; Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, in fauorem etiam personarum atq; Ordinum quorumcunque, etiam Cistercien̄, ac tam mendicantium, quàm non Mendicantium, Militarium, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, etiam IESV, ac cuiusuis alterius Instituti, etiam necessariò & indiuiduè exprimen̄, Monasteriorum, Conuentuum, Capitulorū, Ecclesiarum, & aliorum quorumcunque, tam sæcularium, quàm Regularium locorum, nec non illorum etiā

iura-

iuramento, Confirmatione Apoſtolicâ, vel aliâ quauis firmitate roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegijs etiam in corpore iuris clauſis, aut ex cauſa & titulo oneroſo, vel in limine fundationis conceſsis, etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, conſeruatorum deputationibus, eorumq́; atq; alijs inhibitionibus, quibus Epiſcopi, & alij Ordinarij, & Superiores prædicti deferre minimè teneantur, & quibuſuis alijs ſub quibuſcunq; tenoribus & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, aliiſq́; efficatioribus & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſsis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumq́; totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſsio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, illorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis haben̄, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſsè derogamus, cæteriſq́; contrarijs quibuſcunque. Et nè præmiſſorum ignorantia poſsit ab aliquo prætendi, volumus & Apoſtolicâ Au-

ctoritate decernimus, vt præſentes literæ, ſeu illarum exemplum ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum Vrbis, ac in acie campi Floræ affixæ, omnes perinde arctent, atque afficiant, acſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent, quodq; præſentium tranſumptis, etiam impreſsis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ, in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſùs fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die xv. Martij M. DC. XXXXII. Pontificatus Noſtri Anno Decimo Nono.

M. A. Maraldus.

Die 26. Iunij 1642. ſupradictæ Literæ Apoſtolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & in Acie Campi Floræ, ac alijs locis ſolitis & conſuetis Vrbis, per Dominicum Mangilium S. D. N. Papæ Curſorem.

Pro Magiſtro Curſorum Dominicus Mangilius Curſ.

ROMÆ, Ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ, M. DC. XXXXII.

DE-

DECRETVM
S. CONGREGATIONIS RITVVM, In Causa Poloceñ, Beatificationis & Canonizationis Beati Martyris IOZAPHAT Archiepiscopi Poloceñ Ordinis S. Basilij Magni.

COmmissa dudum à Sanctissimo D. Nostro VRBANO Diuinâ prouidentiâ Papa VIII. Sacræ Rituum Congregationi, ad instantiã Serenissimorum Poloniæ & Sueciæ Regum, SIGISMVNDI III. & VLADISLAI IV. nec non ad supplicationem Metropolitanorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Palatinorum, Principum, ac vniuersi Cleri, & Populi Catholici Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, ac totius Russiæ, nec non Venerabilis Ordinis Monachorum S. Basilij Magni, causa Serui Dei IOZAPHATI Archiepiscopi Polocensis eiusdem Ordinis S. Basilij pro Christi nomine, & fide Catholica, & pro sancta potissimùm vnione cum Ecclesia Romana, Vitepsci in Russia Alba, 12. Nuembris 1623. à Schismaticis trucidâti: illaq; deinde per plures annos per eandem Sacrã Congregationem, seruatis seruandis discussa, & examinata;

nata; auditis desuper etiam Theologis, Consultoribus, & Sanctæ fidei Promotore. Post obtentam priùs ab eodem Sanctissimo D. N. sub die 27. Ianuarij 1629. specialem derogationem decreti Sanctitatis suæ, de non procedendo in causis Seruorum Dei, ad effectum Canonizationis, & Beatificationis aut declarationis Martyrij, nisi lapsis quinquaginta annis ab obitu illorum. Et præuiâ sub die 2 Martij 1641. eiusdem Sanctissimi licentia, ad vlteriora in huiusmodi causa, in Congregationibus ordinariis procedendi, Referente Eminentissimo & Rñdissimo Dño Ioanne Baptista tituli Sancti Eusebii S. R. E. Presbytero Cardinali Pamphilio nuncupato, proposita: Eadẽ Sacra Rituum Congregatio die 2. Martij 1641. censuit constare de validitate Processuum. Die verò 13. Septẽb. 1642. constare de Martyrio, & causa Martyrii. Die demùm 22. Nouembris eiusdem anni, constare etiam de miraculis. Ideoq; Sacræ Congregationi videtur, si Sanctissimo D. N. placuerit, posse dictum Seruum Dei Iozaphatum Beatorum Martyrum Cathalogo adscribi, & ad solemnem ipsius Canonizationem quandocunq; deueniri. Interim verò donec ad ipsam Canonizationem deueniatur, visum pariter fuit facultatem concedi posse, vt de eodem Martyre, ab omnibus Monachis Ordinis S. Basilij vbiq; terrarum existentibus, nec non in omnibus Ecclesiis Diœcesis & Prouinciæ Polocensis, ac totius Metropolis Russiæ à quibuscunq; Sacerdotibus, tam secularibus,

quàm

quàm Regularibus, Die Natalis ipsius 12. videlicet Nouembris, Officium, & Missa de Communi vnius Martyris Pontificis recitari respectiuè ac celebrari valeat, iuxta Rubricas Breuiarii, & Missalis Romani, nec non Græci, seu Rutheni ab Apostolica Sede approbati. Quam Sacræ Congregationis sententiam Sanctissimus D. N. per me Secretarium ad se relatam, præsente ibidem Sanctæ fidei Promotore, die 14. Decemb. 1642. laudauit, & approbauit, & Breue desuper in forma expediri mandauit.

Julius Episc: Tusc: Card: Sabellus.

Loco ✠ Sigilli.

C. Paulutius S. Congr: Rit: Secr.

ROMÆ, Ex Typographia Reuer. Cameræ Apostolicæ 1642.

De mandato Illustrissimi & Reuerendissimi Domini D. MATTHIÆ LUBIENSKI, *Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopi Gnesnensis, Legati Nati, Regni Poloniæ Primatis, Primiq; Principis: Breuia, Bullæ, & Decreta suprascripta, ex suis originalibus descripta per me Notarium infrascriptũ sunt collationata, in fidem & testimonium præmissorum.*

Ita est: ADAMUS CASIMIRUS OPOROWICZ *Sacrâ authoritate Apostolicâ Publicus, atq; Actorum Curiæ suprascripti Illustrissimi & Reuerendissimi Domini Archiepiscopi Gnesnensis Notarius, m.p.*

SERMO
Illustrissi[mi] & Reuerendissi[mi] Domini, ARCHIEPISCOPI in Synodo.

Attendite vobis & vniuerso gregi. Act. 20.

AVxiliante DEO, Prouincialem exordimur Synodum, Illustrissimi Dñi EPISCOPI, vosq; cæteri Consacerdotes & Fratres Charissimi, non alio animo, quàm vt ex hoc nostro Conuentu Catholica religio augmentum, disciplina Ecclesiastica vigorem, vitia finem, virtutes propagationem nanciscantur. Si in his peragendis, omnis labor, & industria nostra versabitur, profectò munus nostrum implebimus.

bimus, riteq; nobis & vniuerso gregi, quod Apostolus monet attendemus. Sibi quidem attendere facilius est, ita enim omnes mortales naturâ sunt comparati, quod in omnibus actionibus libentiùs ea quæ ad proprium commodum quàm quæ ad proximi vtilitatem spectant procurent, sed attendere proximo, attendere gregi, diu noctuq; pro eius salute excubare, hoc magnum arduum, & maximè, Pastoralis proprium est charitatis, quâ si Pastor caret, minimè officio suo satisfaciet. Hinc Sanctus Chrisostomus rectè monet, eos tantummodò ad Præfecturas Ecclesiæ euehendos, qui tantum Charitate aliis antecellunt, quantum corporis magnitudine Saul reliquum populum cùm in Regem eligeretur superauit. Erat autem (inquit Scriptura) ab humero & sursum omnibus excelsior. Fieri enim non potest vt Christi

1. Reg. 9.

ſti officio benè fungatur, qui Chriſtum præ cæteris non diligit. Videmus etiam tàm in veteri quàm in nouo teſtamento illos à Deo ad Paſtorale munus vocatos in quibus futuræ in Deum & proximum Charitatis indicia eluxerunt. Petrus poſt percuſſum Malchum gladio factus Paſtor Eccleſiæ, Moyſes poſt percuſſum Ægyptium, quem abſcondit in ſabulo, factus eſt Rector Synagogæ, Pauli ſæuitia Eccleſiam perſequentis, ſylueſtre erat vitium, ſed magnæ fertilitatis, vti S. Auguſtinus ait indicium. Vtinam verò eiuſmodi charitatem DEVS in nobis præuiderit, cùm ad formidandam Paſtoralem curam vocauit. Nunc certè an Chriſtum præ cæteris diligimus, amor noſter in proximum, amor noſter in commiſſum nobis gregem documento erit. Inter varia Paſtoris officia, duo ſunt potiſſima; vnum ſingulis ouibus conue-

niens pabulum diſpertiri, alterum lupos feraſq; omnes à grege noſtro arcere. Exhortari in doctrina ſana, & eos qui contradicunt arguere, pabulum ouium eſt, dehortari à vitiis, verbo, exemplo, ad virtutes incitare, nutrimentum ouium eſt, prædicare Euangelium, adminiſtrare Sacramenta, alimentum ſingulis ouibus eſt accommodatiſſimum. Et quanquam nonnulla horum noſmetipſi interdum propter publicas occupationes agere non valemus, attamen ex permiſſione Sacrorum Canonum per alios ea perficere licitum; Circumdat enim hanc Reginam Aſſiſtentem à dextris Dei, hoc eſt Eccleſiam militantem varietas, nimirum tot cætus diuerſorum Religioſorum, tanta frequentia Sacerdotum, ex quibus ſocios laborum noſtrorum cùm volumus aſſumimus. Cuſtodiam ouium à lupis & feris quod at-

tinet, profectò non possum absq; dolore intueri diram hæresim vno iam sæculo oues nostras in hoc regno infestantem. Fera ista pessima tot filios deuorauit, quorum interitum & iacturam quotidie deplorat Mater Ecclesia. Quis det capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte interfectos filios populi mei? Diu iam maiores nostri satagebant, de reducendis errantibus in hoc amplissimo Regno ouibus ad Christi ouile, & quiuis nostrum pro virili id præstare conatus est: nunc quoq; hæc pars erit præsentis nostri consilij, vt cùm nostram in Christum Saluatorem charitatem monstremus, tum proximis nostris paternæ pietatis & solicitudinis viscera aperiamus. Te Pastorum Princeps CHRISTE IESV supplices oramus, vt conatus hos nostros prosperare digneris, & corda no- Hierem. 9.

ſtra cæleſti charitate inflammes quatenus Tui Veri Paſtoris, imitatores effecti, ita munus noſtrum impleamus vt ſupremam rationem factorum noſtrorum, & commiſſarum nobis animarum Tibi reddituri verè dicere poſſimus. Quos dediſti mihi non perdidi ex iis quenquam. Ion. 18.

AMEN.

ORATIO

Adm. R. D. Andreæ Trzebicki Canonici Gnesnen. & Scholastici Plocensis in eadem Synodo habita.

Et aperiens Noë tectum Arcæ, aspexit viditq́; quod exsiccata esset superficies terræ. Genes. 8. 13.

SI testimonio sapientis sua omnibus negotijs tempora sunt & opportunitates. *Eccl. 8. 6.* Illustrissimi & Rndissimi Præsules, Perillustres, Illustres, & Adm Rndi Dni, certè hoc, quo præsentẽ auspicamur Synodum tale est, vt cuilibet primum & præcipuum omnipotentiæ beneficentiæq́ue Dei monumentum, sub idem anni tempus defixum spectanti, nullum aliud hodiernæ celebritati videri posit accommodatiùs. Cògisti enim Illustrissime & Reuerendissime Primas, mutuo amplissimorum Patrum consilio, sacrum hunc consessum, decurrenti & præcipiti iam autumno, vniuerso generi hominum vel ideo læto, ac ad ardua quæq; inchoanda bene ominato, quod olim Summus rerum opifex, & molitor Deus, cum per autumnum, hanc totius orbis machinam ex nihilo *Petau. in Rat. temp. p. 2. lib. 2. cap. 2.*

373

Gen. ca. hilo condidisset, eandemq́; in ipso iuuentutis flore,
7. velut iuuenili ardore ferocientem ingenti aquarum
Petau. ibidem. vi deleuisset; tandem prodigiosæ calamitati sub au-
Ced. ap. tumnũ, fine imposito perditum mundũ itidem au-
Corn. à tumno restaurauit: cum Dominico die, mense
lap. c. 7. ineunte Decembre, vt scripturæ loquar verbis Mẽ-
in Gen se secundo, septimo & vigesimo die mensis, arefa-
Petau. ibidem. cta terra exiguas humani generis reliquias, ex Arca
Gen. 8. in terram, ex carcere in lucem euocauit. Egredere
14 de Arca, tu & vxor tua, filij tui & vxores filiorum
ibid. v. tecum. Itaque pulcherrima imitatione factum
16 facto, humanum Diuino tempori tempus, dies diei consonat: nimirum sic æterna ordinante Prouidẽtia, vt qua mundus vniuersus anni tempestate creatus fuit, eadem noster Septemtrionalis vitijs fatiscens, & hæresi discors, pastorali Vestra Patres Amplissimi prudentia recreetur, simulq́; per quod temporis Nóëmitica Arca extra periculi aleam constitit, per idem de nostræ Arcæ, Christiano inquam Catholicæ in Polonia Ecclesiæ, bono & salute deliberetur. Hanc Arcam in alto huius mundi varijs iactatam fluctibus, liceat mihi per Vestram benignitatem Patres Amplissimi aliquantum contemplari, vt inde præcipuæ Sacerdotalis officij partes clariùs elucescant. Admirabilem Ecclesiæ militantis speciem, varietatem in ea ordinũ, ancipites casus, quo-

ties mecum attentius contemplor, venit ſemper in mentem Arca illa Nöèmi Eccleſiæ Chriſti multis omninò proxima. Illius caput Nóè, huius Chriſtus, illa multis menſibus vi fluctuum huc illuc errabunda ferebatur, nec naufragium paſſa eſt, hæc multis ſæculis fluctuat, nec mergitur, illa ſeptena hominũ capita ab interitu vindicata circumtulit, terræq́ue reddidit, hæc innumeras animarum cœlo infert myriades. Verum duo imprimis vt in cæteris quibuſq́; corporibus ſiue à natura, ſiue ab arte confectis, ita & in Arca conſideranda ſe ſe offerunt, communia illa, & à Philoſophis omnibus vulgò conſiderari ſolita forma & materies. Materiem certè non vulgaria & obuia vbique ligna, ſed cedros Deus ſelegit. Cedros nimirum quas cum ſuo Regio, tum Diuino templi Hieroſolymitani ædificio, & Regum ditiſsimus & hominum ſapientiſsimus Salomon à Libani iugis, à Tyri portubus poſtulauit. Quid porrò aliud Cedrus, quàm ſanctitatem, æternitatem, beneficentiam, pietatem denotat. Vt enim illa non carie abſumitur, non à tinea corroditur, non vetuſtate putreſcit, & vel mortuis animandis ſufficere credita eſt, adeoque vita mortuorum dici meruit: ſic ſanctitas nulli viciſsitudini obnoxia, vim floremq́; ſuum æternum obtinet, & quod naturâ caducum & fragili alioquin rueret, conſeruat in-

Gen. 6.
14. Cor. à lapid. ibidem.
S. Aug. lib. 4. q. 65. ad Oroſ.
Vie. Diſcor.
Plin. lib. 16. c. 39.

colume. Quid quæso æquè fragilè, quid caducum adeò sol vidit vnquam, vt infamem illam, illam omnis turpitudinis sentinam, imperij dignitate principem, flagitio & pænâ sociã, in Pentapoli Sodomam. Atque hæc licet in fædissimo grauissimorũ post hominum memoriam scelerum cæno volutaretur, iamque fato vrgeretur suo, ab hospite tamen supplicii exactore Angelo sancto pro ea deprecante Abrahamo, seruata fuisset, forte & hucusq; stetisset, & deinceps staret, si infinitæ bonitatis infinitam offensam, denario saltem sanctorum incolarum numero sarcire vtcunque valuisset. Enimuero posteaquam posita in statera inuenta est minus habens Radix eius vertit in fauillam, hucusque in fucatis infelicis soli pomis perennantem, æterno formidandi cunctis exitij testimonio. Clarissimum itaq; est, quis sit Regnorum, Prouinciarum, Vrbium murus sanctimonia, quantamque Deus, in Sacerdotibus, & Præsidibus Ecclesiæ, qui huius nouæ arcæ pars sunt præcipua requirat sanctitatem. Si enim nulla tam vilis Arcæ Nöemiticæ pars fuit, quam non cedrina nobilitaret materies, equidem non potuerunt nobiliores eiusdem ædificii partes ignobiliore materiâ vilescere. Iam adde quod illam diluuii arcam, non è rudibus & impolitis sed exasciatis lignis fabricandam Deus Opt. Max. mandauit.

Gen. 18. 20. *Dan. 5.* *Isaiæ 5. 24.*

Fac

Fac tibi (inquit) arcam de lignis læuigatis; ſcili- *Gen. 6.*
cet id manifeſtum eſt ad poſteros exactæ & con-
ſummatæ cùm in aliis, tum præſertim in Sacerdo-
tibus virtutis, atq; ſanctimoniæ præceptum. Poſ-
ſunt in ipſa Sanctitatis cedro eſſe, quidam hiatus,
quædam protuberationes, valles quodam modo &
montes, poſſunt inflexiones, ſiue dextrorſum, ſiue
ſiniſtrorſum, poſſunt aſperitates. Sed dolanda eſt
cedrus, etiam atq; etiam læuiganda, vſq; adeò vt
& omnis vallis impleatur, & omnis mons humilie-
tur, praua ſint in directa, aſpera in planas vias, & de-
mum ex ea ita dolata, dedolata, complanata, læui-
gata moles pulcherrima Chriſtianæ Arcæ conſur-
gat. Quodſi nulla pars prætereunda eſt, quin ab ea
quod ſuperfluum eſt abſcindatur, quod deficiens
compleatur, quin ſplendenti quadam læuitatis for-
ma latus omne veſtiatur, Vos certè partes id vo-
bis magis dictum æſtimate, quæ magis eminetis.
Quod enim in aqua latet, quod reconditum eſt,
ideò minùs offendit oculos, quia minus incurrit
in eoſdem. Porro ſi eiuſmodi ſanctimonia poſtu-
latur, quantum abeſſe debent à nobis crimina, quã-
tum nos ab illis. Diu, diu ſuam Deus promulgauit
legem, diu manifeſtum fecit, quibus vitiis obno-
xios, mundiſsimi altaris miniſterio arceret. Loque- *Leu. 21.*
re inquit ad Aaronem, homo de ſemine tuo, qui *17.*

habuerit maculam, non offeret hostias Deo suo; non accedet ad ministerium eius. Si cæcus fuerit, nimirum qui bonis artibus animum non induit. Si
Mol. Instit. Sacer. tra. 2. c. 4. Claudus, qui viam quidem virtutis nouit, sed mobilitate animi non pergit. Si paruo, vel grandi, vel torto naso, qui vafer & callidus. Si fracto pede, vel
S. Greg. par. past. c. vltim. manu: qui bonorum operum expers, magis extra vitia est quàm cum virtutibus. Si gibbus, cui tempus ambitione, sæculi curis & oblectamentis
Mol. ib. vitæ, nulla vel parua æternorum cura transigitur.
S. Greg. 16. Si lippus cui pectus zelo propagandæ gloriæ Dei, ri-
ibidem. tè peragendorum Diuinorum mysteriorum non
S. Greg. feruet. Si albuginem habens in oculo, cuius ani-
Mol. 16. mum affectuum prauitas insedit. Si iugem scabiē,
Mol. 16. cui carnis petulantia. Si impetiginem, cui auaritia
S. Greg. 16. dominatur. Pronum esset cæptum hac de re sermonem longiùs producere, nisi in ista doctissimorum & sanctissimorum virorum corona, exiguos ad disserendum limites habenti lubrica & angusta esset oratio. Quare ad secundam instituti sermonis partem venio, formamque ipsam Nóëmiticæ Arcæ considero quàm non carina areuata, non prora rostrata, sed in quadratam figuram, æquali planitierum latitudine fabrefactam spectandam exhi-
Tabul. Cebet. beo. Quid aliud quadratum quam sapientiam? quid Arca quadrata adhuc fluctuans, nisi ciuitatem

illam in quadro poſitam Eccleſiam inquam mili- *Apoc. 21.*
tantem, ſapientum & Doctorum firmitudine & *16.*
conſiſtentia æquabili cinctam adumbrat? Nihil
quadrato perfecto rectangulo in figuris æquabilius
nihil firmius, latera lateribus, angulis anguli, ſic re-
ſpondent, vt melius non poſsint. Ita vna ſuperfi-
cies cæteras ſuſtinet, vt vbi verſa fuerit figura non
incommodius ſuſtineatur: origo omnium ab vnius
ſuperficiei recto decurſu eſt, Inter Eccleſiaſticos Pa-
tres, ſiue Doctores ſic quoque ſe res habet, ab vna
ſuperficie Euangelicæ hiſtoriæ, à quatuor ſacris hi-
ſtoricis veluti quatuor lineis comprehenſæ fundan-
tur. Mutuo complexu & concordia conſentientis
doctrinæ, illos & rectos & acutos angulos efficiũt,
quibus conſiſtit Catholicorum fides, pungitur, fo-
ratur, tranſadigitur hæreticorum perfidia. Quem
illorũ primum ſtatuas, quem ſecundum, non fa
cilè cognoſcas ex doctrina, ætas ferme ſola ex tem-
porum deſcriptione intellecta inter eos diſcernit.
Trude quadratum hoc non labetur, impelle non
voluetur, Tollantur ab Eccleſia fauores Principum
non corruet, dimittantur prægrandes opes adhuc
ſtabit, auferantur militares vires non expugnabi-
tur, vna ſi deſit ſapientia grauiſsimis damnis affici-
atur neceſſe eſt. Contra verò totus in Eccleſiam
coniuret orbis, armentur in cædes tyrannorum ma-

nus,

Mat. 16. 18. nus, induantur in flagitia perditorum hominum cogitatus, vel sola præsto sit sapientia, Portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Recogitemus omnia vsq; ab initio nascentis Ecclesiæ tempora, & vim veræ sapientiæ qua hactenus, in concussa stetit Ecclesia circumspiciamus. Primam ætatem quasi infantiam agebat Ecclesia, dum primi hæresiarchæ Simonis Magi, Cerinthi deinde, tum inter alios Arianorum, serpentina & viperina rabies cunas eius inuasit, sed vt illum primum Principis Apostolorum oratio enecuit, ita hos Ioannis Apostoli, Dionisij Areopagitæ, Cypriani, Basilij, Hieronymi, Ambrosij, doctrinæ telum confodit. Quid dicam de eius adolescentia, cùm per orbem vniuersum crescente extendenteque se Ecclesia creuere & hostes, Donatistæ, Manichæi, Pelagiani, Nestoriani, & id genus monstra atque portenta; quanta tunc bellantium pro Ecclesia robora Augustinos, Gregorios, Bedas, Damascenos, millenos alios Deus submisit? Quis rursus hac virili & quasi robustâ Ecclesiæ maturitate pro ea contra infinitos perduelles, iuratissimos hostes, Hosiorum animus, Bellarminorum feruor? In his & aliorum Theologorum valida manu, pugnauit pro Eccle-

Hilar. de Trin. sia, vicitque sapientia, pugnabit & comite sanctita-

te.

tevincet; ſemperque Eccleſia dum opprimetur creſcet, dum contemnetur proficiet, dum lædetur vincet, dum arguetur intelliget, ſtabit cum videbitur ſuperari,

DIXI.

ERRATA CORRIGENDA.

Pag.	vers.			
17.	15.	profugarum	lege	profugorum.
25.	16.	habet	lege	habeat.
34.	19.	iustitiæ	lege	iustitia.
40.	3.	asſiſtant	lege	asſiſtunt.

A.

de Antiphonarijs

B.

De Caeremon:

C.

Comitijs &

Decani.

D.

de Ecclesiæ

Fabrica

de Libertatib,

L.

M.

N.

O.

P

R

De Sacram.

S.

T.

V.

l: Prouin: Rom: Pet